

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy íven július hó 1-én kezdve minden hó 1-én 10-én és 30-án. — Előfizetési ár postán küldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr. — Minden előfizető a tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fél-ár-on használhatja. — Nyilvántartás egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ór 7 kr., 2-ór 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. a bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. A beiktatási díj a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

NEMZETÜNK HALOTTJAI.

† Szalay László meghalt! Egyáshírszáguldá keresztül szegény hazánkat e lefolyt hét körül; e gyászhiat susogta minden ajak: illő tehát, hogy e testvéremegye tolmácsa is vegye le honfiai ajkáról mégegyszer e fájdalmas hírt és szórjon, bár későn is, nefelejtis virágokat nagy halottunk nemzetgyászos sírdombjára. . . .

Mondják, hogy Bonaparte családnak van egy szerencsétlen hónapja július: óh ez évi július édes hazánk anyai kablén is mély sebet szakgatott föl s nem pillanatnyira komorult el fölötte egy szebb jövő reményének tisztá láthatára. Nemzetünk temetőjében három új sír domborul s a sír alatt érdemekben gazdag s nemzetünk halálját méltán kiküzdött három magyar szendereg.

Ki ne tudná e nagyok neveit?

Szalay László hunyt el közülök először, még azon vigaszban sem részesülve, hogy édes hazánk virányain tört volna meg szeme fénye; pedig halottunk szerette hazáját s tán e szerelem vitte őt korán a sírba.

Szalay 1833. április 18. született Budán, hol atyja jogi titkár volt. Szülőföldén és Székesfehérvárott végezvén tanulmányait, ügyvéd lön, de nem maradt az. A hazai körülmények s hazánk fölönt bajnoka Széchenyi törekvése fölkeltek benne a közreműködés szellemét, s elkezdett az irodalom terén szorgálni a hazának, főleg mélyebben tanulmányozva a hazai jogi, állami s történelmi viszonyokat, melyek őt a hazának felejtethetlenné tévők. Műveit eleintén nem pártolta a nemzet, elveit ganynyal fogadta, míg el nem érkezett az idő, midőn az érdem méltánylás, s lapszerkesztés aratott. Elvei s tudománya képezték a későbbi idő vezéreit. Az akadémia 1836-ban levelező, 1838-ban rendes tagjává választotta. 1845—1851 évek tevék pályájának legnevezeteseb korszakát; mint történetíró ismerte meg őt a nemzet. 1848. Frankfurtba ment mint a magyar kormány küldötte; 1849-ben pedig Svájcba vonult. S ezen időtől kezdve jelentek meg történelmi munkái, melyek reá a babért örök időkre tűsék.

1861-ben Pestváros egyik követe jelent meg az országgyűlésen; csak egyszer szónokolt, de ez annyira klasszikus volt, hogy felejtethetlen marad mindannyi előtt, ki hallotta. Ezen időtájba esnek a horvátügyi röpiratok, melyek senszatiót idéztek elő. E folytonos munkásság az akadémia körüli fáradozása, melynek titkára volt — elgyengíték végre a beteges férfit, s a wildbadi fürdő nem volt képes helyrehozni tépett erejét. Hazájába vágyódott, de Salzburgban utjában július 17-én szive, mely a hazának oly drága volt, megszánt dobogni. Sírjára legközelebb b. Eötvös fogja szórni a legdíszeseb virágokat.

Még sajtótt a hara sebe: midőn ismét egy gyászhiat nyítt meg a fájdalmakat. Viskelési Bóla, jeles fiatal festőnk, ki hazánk őseit újaszületve tárta szemszánk elé július 22-én az első árnyéka közt tűnt el pályája közepén, 39 éves korában; sírját a részvétlenség s anyagi nyomoly hiánya, főleg s további kiképeztetés gyében szétlőtte meg. — Benne oly élet veszett el, mely a honi festő-művészet föl-

koszorut tűzött volna. Rajzai „A Hnnyady-ház diadalünnepe,“ „Eger ostroma,“ „Mátyás az igazságos,“ „Bornemissza Anna egy órai uralma,“ stb. eléggé ismertek a hazában; s velök élni fog emléke köztünk.

Még leverőbb volt a fájdalom akkor, midőn e két sírmellé, s harmadikat kellett fölhozni. A magyar írók nevezora Fáy András nincs többé. Ötven évi munkássága érdemelte ki a haza méltánylását és szeretetét: képzelhető a részvét is, melynek könyei öntözik sírját. Fáy András szül. 1786. május 30-án Kohányon Zemplénmegyében. E század elejétől kezdve a magyar irodalom fölvirágozása ügyében. Mint mese író a magyar Phaedrus-nevét nyerte; mint jeles versíró, humorisztikus regény- és beszélyíró ismeretes mindenki előtt. 1835-ben Pestmegye részéről országgyűlési követé választották, s az országosan kinevezett pestbudai álló-hídi s játékszíni küldöttségbe taggá választották. A Budán megalakult magyar színháznak Döbrenteyvel együtt igazgatója volt; takarékpénztárnak ő volt tervezője, atyja, teremője s mai napig tiszteletbeli igazgatója; az akadémia, s a Kisfaludy-társaságnak tagja, az Ipar-küldöttség-művészi stb. egyeték igazg. vál. tagja, részint elnöke. A kit ennyire megbecsült a nemzet, nem lehetett közönséges férfiú; igen jeles volt s a mi fő — gyökerében magyar. A hosszús munkásság megszakadt ez év július 36-án 79-ik évében Pesten.

Mélyebbre konyítá ágait a szomorú sűz nemzetünk temetőjében... mélyebb fájdalom hatott honfiank keblébe. Látjuk mint esnek el jeleseink s tűnnek el a küzdterről; pedig még „Régi dicsőségünk késik az éji homályban.“

A somogymegyei takarékpénztár létesítésére alakult egyesület szerkezete.

(Végső.)

62. §. A választmány saját kebeléből három évre titkos szavazás útján egy igazgatót választ, mely választás felőbb jóváhagyás alá fog boesátítani.

63. §. A nagyobb választmány minden hónap elején az igazgató elnökléte alatt ülést tart, melyben:

- a) Felolvastatnak saját, s igazgató választmány jegyzőkönyvét.
- b) A könyvvivőnek a havi üzlet forgalomról készített kimutatványát.
- c) Megvitatják az igazgató választmány intézkedéseit, s végre
- d) Szükség esetében utasítások adatkak: Ervényes nagyobb választmányi határozat hozatalára az előföldön kívül legalább 20 választmányi tag jelenléte szükséges.

64. §. A nagyobb választmány az intézet belügyeinek kezelésére, s a kölcsönzési ügyvitel vezetése reá kebeléből 12 tagot választ, kik az igazgató választmányt képezik. Ezen hetenkint egyszer vasárnap szinte az igazgató elnökléte alatt ülést tartandának.

65. §. Ervényes igazgató választmányi határozat hozatalára az igazgatón kívül 5 tag jelenléte szükséges, tekintettel azonban a 25. §. III. alatti szabására.

66. §. A 32 választmányi tag közül évenként 16 lép ki, először ugyan sors által, később a hátra-maradottak, úgy, hogy évenként csupán a kilépett tagokra nézve történik a választás, kik azonban ismét megválaszthatók.

67. §. Az igazgató választmány ülése napján hivataloskodó napbiztos, — a menyiben ennek tagja nem volna, — szinte szavazattal bíró tag; az akkori ülésnek.

68. §. Az igazgatónak jogában áll a rendszerinti igazgató választmányi üléseken kívül a körülményekhez képest, az illető tagokat rendkívüli ülésekre is egybehívni.

69. §. A választmányi ülés végzéseit minden tekintet nélkül, a tagok részvényei számára azalános szótöbbséggel hozatnak, szavazatok egyenlősége esetében azon vélemény fog határozottá emeltetni, mely az előző által fogadtatott el.

70. §. Szabadságában áll a választás egy értelmében nem leröknek, különböző véleményeket jegyzőkönyvbe iktatni.

71. §. Az igazgató választmány köréhez tartozik a kölcsönzési és váltó lezáratolás ügyvitel feletti öröködni, s azt az intézet érdekében vezetni. Ez vizsgálgja, s bírálja meg azon iratokat, melyek kölcsönadási fizetkre vonatkoznak, figyelemmel a 27. §-ra.

Tudomást szerezhet magának továbbá a helyszinére saját kebeléből kiküldendő tagjai által, a közt kölcsönöknél biztosítékul kijelölt javak valódi mi- benléte iránt.

Szükség esetében szakértők tanácsával él, mi lyenek a jogtudósok, kereskedők stb. szóval haszná minden cselmszű esztést, melyet a kölcsön biztosítá sa, s az intézet érdeke kíván meg.

A igazgatóról.

72. §. Az igazgató főnök, s közgyűlés, és választmány által az alap, és rendszabályok értelmében hozott mindennemű határozatok végrehajtója.

73. §. Azon esetében, ha az igazgató időközben meghal, vagy hivataláról lemond, helyébe a legközelebbi választásig azon választmányi tag lép, ki az utolsó választáskor utána közvetlenül legtöbb szavazatot nyert.

74. §. Az igazgató hatásköre következőkre terjed:

- a) A nagyobb és igazgató választmány elnöke.
- b) Rendkívüli választmányi üléseket hirdethet.
- c) Örökök különösen az egyleti szabályok pont- szerű megfigyelésére, valamint az egyvitaloskodás feletti jogában áll a hűtlen, vagy hanyag tisztviselőket fizetéseiktől felfüggesztetni, valamint ilyenek egy a betegeskedés által gátlottak helyében más alkalmas egyent helyettesíteni. Ezen intézkedést azonban az igazgató a választmányának köteles bejelenteni, s mely, ha intézkedéseit nem helyeselné, felőlök a nagyobb választmány határoz.

d) A titkárt az előforduló levelezésekkel megbizra.

e) Minden közgyűlésnek az intézet állapotáról s az éven át előforduló tárgyakról jelentést tezen.

f) Vitatkozások alkalmával a kérdést kitési, melyre a szavazás „igen, vagy nem“ -mal döntetik el.

g) A szavazatok egyenlősége esetében azon vélemény emeltetik határozottá, mely általa fogadtatott el.

h) Minden előforduló esetben az intézetet képviseli.

i) A főpénztár egyik kulcsát őrizet alatt tartja.

k) Az intézet minden folyó, s rendkívüli költségeit utalványozza.

A napbiztosról.

75. §. A választmányi tagok betűrendben, rendszerint kötelesek egymást felváltva naponként napi- biztos minőségben az egylet lakán a közlési hivatalos órában megjelenni, s ott hivataloskodván, hivataloskodásaikat másnapra, a segéd eszközökkel, s az azon nap nálök volt pénztári kulcsokkal egyetemben utóduk kezébe juttatni.

76. §. A napi biztos, hivataloskodás napján, minden bejöttel könyvecskét, a napi betételek és kiadások jegyzékét, s minden egyéb előforduló fogalmazási oklevelet aláírja; továbbá a pénztár bevételei s az évi pénztárban levő pénzt a pénztárnok által maga előtt felkémliállítja, a pénztárba tettét, s más levő egyik kulcsát az utána következő napbiztoshoz juttatja. Hivataloskodás ideje alatt benyújtott folya- modványokat nézi, azokra a beváltványi időt feljegyzi.

...a ményiben azokat sürgetőknek látva, az igazgató...

Intézet díj... hivatali... 77. §.

77. §. A gazdasági tisztviselők közül a titkár, és ügyvéd a közzététel, — többiek, mint könyvvivő, pénztárnok, és az intézet teendőinek megszaporodásával...

78. §. Az elődokat mindennapi üléseben a titkár csak... a levelezést vezet, a határozatokat kiadja.

79. §. Az egyleti ügyés az intézet jogai felett örökös, törvényes dologban felvilágosítást, és véleményt ad, és az egylet peres követeléseinek behajtását az illető hatóságok előtt eszközli, mint ilyennek kös és váltó ügyvédnek kell lennie.

80. §. Könyvvivő és a pénztárnok tartoznak fizetéseiket kétszeresen meghaladó hivatali biztosítást, kézzepénzben, államban, vagy hitel-papirokban, fokozásban, vagy kezeségi értékekben kimutatni.

81. §. A könyvvivő viszi a pénztár ellenőrségét és a betétell kölcsönzési számlák, valamint minden egyéb az intézet vagyona vonatkozó alkalmas könyvek vezetésével foglalkozik. Ő eszközli a részvények átvételét, havonként az üzlet forgalmáról kimutatást, s az év végével vagyon mérleget készít, számadásai azonban, minden felévi zárlat után, egy külön — az alapzabályok 55. §. b) pontja szerint e végre kiküldendő bizottság által lezártnak megvizsgálndók.

82. §. A pénztárnok vezeti a napi bevételek és kiadások feletti a pénztári jegyzőkönyvet, mely a napbizottság, a napi zárlat alkalmával alapul szolgál, valamint a pénztári főkönyvet is, mely a közlekedő felek irányában, peres esetekben, féltornyitékul tekintetik. Utóirányozás nélkül pénzt sem el nem fogadhat, sem ki nem adhat.

83. §. Az egyleti szolgálta tartozik a hivatal szobák tisztaságáról, s fűtéséről gondoskodni s minden hivatalos megbízásban pontosan, és hiven eljárni, magánszolgálatokra egyáltalán nem használható.

84. §. Hütelenség, hányagság, haszonvéhetetlenség, vagy az igazgatóság iránt makacs, és a közönség iránti alidegenítő magaviselet, hivatalviszátét, von magánán, melyet az igazgató előforduló esetben elrendelvé, az igazgató választmányának eziránti jelentést létesen: Az ekkép elbocsájtott hivatalnoknak a közgyűléseket folyamodási joga fentartatik. A hütelenségi eset még azon felül a fenyítő törvény-hatóságnak lezártnak bejelentendő.

86. §. Az intézet az államhatóság felügyelet alatt áll, — a tekintetből az intézethez országos fejedelmi biztos fog kiküldetett, ki az ügy kezelésre folytonosan figyel, s magának a pénztár állapotáról kellő tudomást szerezvén a felett örökös, hogy a szabályok megtartassanak, hiányok és rendellenességek észrevételekor a rend, és az intézet biztonságára szükséges intézkedéseket az illető uton kiegészítőül az hivatalos eljárásról a magyar kir. Helytartó tanácsnak jelentést tenni köteles.

Erre felül kötelesek az ügyelők, nehogy a kassza-pénztár aránytalan, vagy szocietári kezelési költségekkel terheltessék, a figyelmet a betételek és a kivételknél előforduló határozati eljárások tekintetében alkalmas ellenőrzőket rendeltesek fentartására és felügyelésére, valamint a pénztár tartalmának biztosítására is fordítani.

87. §. A részvények elfogadásával minden egyesületi tag köteles magát, a jelen alap, és rendszabályokban foglalt intézkedések, pontos és lelkiismeretes megtartására.

88. §. Ha az egyesület bármikor felszólalnék, annak az összes költségek levonása, s netalán még visszatér nem fizetett részvényekre kikötés után fenmaradt hasza vagyona három részre osztatik, két harmadéka részvényesek közt, részvényeik arányában közzét osztatik fel, egy harmadéka pedig a fent álló szabályok értelmében a magyar kir. Helytartó Tanács jóváhagyása mellett, valamely közhatalmú, vagy jóváhagyás nélküli lezártnak szentelendő. — A jutalmak, díjak, és egyéb feladatok megadalmán mellett közgyűléseket kijelölendő valamely alapítványra fog fordítottatni.

89. §. Az egyes betéteknél, valamely alapszabály ellen kérdés iránti panaszokat a magyar kir. Helytartó Tanácsnak folyamodhatás fentartása mellett, az országos fejedelmi biztos fogja elintézni, minden egyéb esetben, a hol az intézet akár panaszol, akár panaszolóképen áll, az illető törvényes hatóság mondhatást, és intézkedést az egyeleti viszonyból eredő vizálykodásokat is.

Hényi Bécs m. k. Ideiglenes elnök. (p. h.) Kovachich Gasinta m. k. Ideiglenes jegyző. (p. h.)

22988. sz. Jelen alapszabályok a magy. kir. Helytartótanács által ezentúl jóváhagyatnak.

Bécs, 1864. évi március hó 28-án.

FÜNY FERENCZ m. k. (p. h.)

Mohácstól körül belől: tis peros alatt Laxenburgba ért gőzfogatunk. Előbb regényes hegyek közt folytak élvezetes sétáink, most, a végső állomásunkon, sük tereken vezet utunk. Laxenburgi első tekintettel nem oly meglepő mint p. Schönbrunn; tán azért, mert háttal a nagy kiterjedésű kert előtti állunk. Nehogy anyagiakkal kezdjük laxenburgi élvezeteinket, tegyük hamarjában egy fordulást, a keressük fel a kert kincseit!... Maga a kert jóval nagyobb, mint a schönbrunn, s míg az művészi francia stílusban pompázik, addig amaz a természet szépségében tűnik ki. Schönbrunnban a császári palota nyílt téren áll, itt terebélyes fák környezik. Schönbrunnban időnként a Menageria egyes bassistája — oroszlan vagy tigris — hallatja rémes concertjét, s a madár-gyűjteményben fülérvöl diaharmoniaival találkoztunk; itt a kert csöndével csak a patakok csörgése s a madárkak szelid dicsőnéke váltakozik. A kert közepén változó szélességben s irányban nyúlik egy nagy tó gyönyörű szigettel, melyről a laxenburgi vár köror képe tükrözik a vizre a tükre.

A tó parkányzatánál számos ladik vesztegel evezőlapátokkal a vendégek kedvtőlésére ajánkozva. A vár gazdag kincsei termében élvezetes órát töltötünk: a művészet remekeivel a közpör nagybecsű emlékeivel találkozunk itt a látogató. Edezőn merengtünk a magyar koronázási teremben, s feljöttök emléket a szebb multaknak. A hasburgi ház koronás sarjai életnagyságu, karrarai márvány szobrokban díszítnek egy másik nagy termet. — Megnéztük az éhezhető kemenczét, hová a kemény hajdankor az éhhalálra ítélteteket zárnak szokta (mely másképp van-e most? mielőtt felhúznák Patkóékat, viralom-házuk egész lakói szint ült fel!) — Ehes-közel, földalatti-sötét mely börtön terül el, melynek lakói itéletre a torony magasába húzattak fel, hol csak fejük állt ki a rostélyzaton, s így várták a bírák ítéletét, kiknek fűténylői még régi helyökön állnak ugyan, de rólok már sem halál, sem pardon nem hangzik!... A toronyból gyönyörű kilátás nyílik a tó és kert felett.

A változó szellemi évek közt az idő gyorsan járt le; a vár óráján már kettő is elkongott!... Eddig már a levelet nagyon is megpuhíthaták, — menjünk azért a vendéglőbe, s inkább ebéd után meg egyszer erre fordulhatunk!...

A tálatás-mesterségéhez nem értek, s legfőlebb a speiszetlit közölhetném kivonatban; de mivel azt is fölöslegesnek gondolom, az egész table d'hôte-t itt cipausalom!...

Ebéd után a császári lakof tekintettük meg (a felséges család jelenleg nem volt itt). Audencia nélkül jartunk a főnyesen — de azért nem pazarul — bútorozott szobákban; vezetünk jó memoriaival magyarázta az ékszereket. — A schönbrunni palota csaknem hasonlíthatatlan nagyobb szerű ennél, de ennek kellőmest a szabad természet nem kiső emeli. Ezután vissza térünk a már említett lőhoz, a ladikra ilve elszéledtünk a széles vízterem. Elkötnek az úszkáló hányók s nézkendőző halakon ki-ül csak pár csónak mozgatja a tó csendes, felületét; s ima most egyszerre annyi lapát dolgozik, hogy azok a halak is talán öntözésre gondolnak!...? Néha oly keskeny a pályánk, hogy a kormányzónak vigyázni kell, nehogy a siklás partban „ladiktörést” szenvedjünk!

Midőn már a vár-támaszkerültük, s közeledtünk a nagy nyílt térhez, hol ismét az összes társaság egy irányban folytathatná mulattató útját; egyszerre megfordultak a felhők, melyek csak dél után kezdtek szállani felletünk. Kihajtott a zápor eső bennünket, s a vár elől néstük elhagyott csónakaink ingását a nagy cseppektől zaklatott vizszínen... Ez be is fejezte laxenburgi kőj óráinkat, mert a zápor sáunni nem akart, s bennünket, midőn már a távozás idejéig hiában váraoztunk, egészen e vaspályáig oly hiven kísért, hogy száraz all maradt rajtunk!... Így jött derűnkre boru. De azért e nap bécsi életünk leg-szebbjei köze tartozik. Beültünk wagonainkba, s így néstük a könyöző sötét fellegeket, melyek egészen elfodók előlünk a tájakat, melyeken reggeli utunkban oly gyönyörrel csüngtünk!... Villámlott, dörgött, esett... de minde nem akadályozta gyorsfogatunkat; hamar oda értünk, honnét elindultunk.

Legyen elég ennyi a bécsi kirándulásokról! Szándékom épen nem volt csak azt elmondani hogy: mentünk, ettünk, itunk és visszajöttünk; hanem a szép tájakat akartam legelőbb árnyéktalan s szíves olvasónak bemutatni. — Csak egy táj van még hátra, mely annyira vonzó, melyhez közeledni oly hűn óhajtottunk; messzebb az eddig említettéknél... s ez magyar-országnak. Ez leendő kirándulásunk legelőbbje, mert ez haszándulásunk... Addig is Isten veletünk!...

Mohács, 1864. július 14-én.)

A szőlővet köréből. A szőlő meggyezés meg kell... gasmentes legyen. A leendő... karróhos kell kötni, minelőbb a csütön a kassza megessz-téig felkell hagyni mindenféle szőlőmunkával.

A jövőtermésre kijelölt szőlőveszőnek oldalhaj-tásait nem szabad letördelni, mert ezek a nedvka-ringésre szolgálván, eszközlik a meghagyandó csap-nak termékenyítését. Az eltávolítandó veszőkről ezeket káros következés nélkül leszedhetni.

A lelevezetés ártalmas, akért legjobb ez a ter-mészetre binni. Ugy is lehulla fölsőleges magától is.

E hónapban több szőlőfaj érni kezd, melyeket a szárke hernyók: a szőlőmadarak — Phoenix, és a szőlőnyalánkok — Sphinx Calerio szorgosan látogat-nak. TERSÁNCZKY.

Babócsa, 1864. július 14-én.)

Aggályteljes szívvel írom e sorokat, mert a csapás és szerencsétlenség, mely bennünket mult hó 13-án ért, a jövőre gondolván aggályllyal tölti el szívünk. Ugyanis azt omíltettem nap délutánján 5 óra tájban — komor fellegök boríták el-láthatárunk nyugt-éjszaki részét; erősen forogott, a villámok csak úgy cikáztak benne; a harangok szomorú kongása sejtették velünk a mi következik. A vihar éjszak-nyugat és délkeleti irányban húzódott és borzasztó orkánként, nagy széllel és jéggel vonult el egy 1/2 óra múlva fölöttünk. Csurgótól kezdve N.-Atád, Segesd, Görgeteg, Háromfa; Tarany, Komlósd, Ujnép, Patosfa, az egész Dráviáig, mint értésére esett dio-da tyuktojás nagyságu jég-csapatta el helyettünk, reménnyel kecségtető veteményeinket. Hol tengori volt ültetve; ott tiszta a hely, és csak fonyadt szá-rai merednek égfelé. Ujnépen és Bolhón az urodalmi juh-aklok tetejét ledöntvén több száz darab juhot ölt meg; négy embert pedig annyira, hogy felszönek. N.-Atádon véres-fővel szaladt a nép haza a földekről. — Ugyanekkor a mint a Drávaszabályzó-bizottmány az ujsatarnát vizsgálná, őket (azámra 74.) a széles csatorna közepén érő szél elsodorta s habokba temető. Köztük a trozovaci főbíró is. (Taller.) Görgetegen szinte 2 egyent.

A jég által megkárosítottak, kik-biztosítva va-lának (de nagyon kevesen) lépéseket tettek, hogy kárunk megtörtsessék. Ehenben szomorúan ballag lotarolt földje mellett az, ki nem biztosított. Bizto-sítsunk!! Ha más kárán nem tanultunk, tanuljunk a magunkén.

A drávatentén oly nagy a víz, hogy a legelőn térdig állnak czimereseink.

A víz és jég által okozott kár gondolhatni meanyi lehet. Tavaly a szárazság az idén a sok eső és jég fosztja meg fölünk; mit szorgalmunk után Istentől remélünk.

Berárom soraimat azon-ohajommal, hogy ked-ves honosim-más kárán tanulván, biztosítsanak; és hogy a Mindenható szüntetné meg reánk súlyosbult-hatagját! Isten veletünk! NYÁRFI

Megkésétt. Szék.

Mohács, 1864. július hó 20-án.

Bárcsak már valakára valami jót írhatnék, de mindig csak a sok balaszt képezi leveleimet. E hó 13-án d. u. 5 óra felé roppant nagy vihar dühöngött nálunk, esti azonban csakhamar nagy eső váltotta föl mely est 8 óráig tartott. Nálunk a vihar ugyan semmi kárt se okozott, de igen szegszárd, Baja s Kalocsa vidékén. Eppen e napon utazék Pestre, így a nagy rombolást saját szememmel láthatam. Körül-belül 50, sőt tán még ennél is több dunai-malom többé kevésbé megérült, néhány pedig elűlyedt; a duna-parton pedig az előzők gyökerestől kiköszavartattak, úgy, hogy a kidőldezetű suttörő fák hosszú sorú köpezének. Szegszárdon a vihar alkalmával igen sok jég hullott, s így a szőlőhegyeket mind elverte. Az aratás nálunk mult héten vette kezdetét, de nagyon lassan halad mivel a folytonos eső a munkásokat nagyon hátráltatja. A Duna vízállása roppant nagy; már is néhány oldalon betört a víz a szigetbe, s ha az aradás még sokáig tart úgy jóformán egészen el-öntendő. A dunafőldi tulajdonosok ugyan vakarják a fejükét, hogy az idén kevesen látogatják meg fű-dőiket; de nem is csoda, hisz a hűvös, kálíamellen időben vajjon ki is sárdenék?... Mint fűntebb mondtam, Pesten telték a mult héten néhány napot, nagy brómre szerencsés voltam résztvehetni azon mulattatásban, melyet egy magyar dalársulat a „Komló”-ban általános tetszésben eszközölt.

Nem hallgathatom el, hogy „István herceghez” levén szállva, itt még csak magyar lapot se olvas-hattam, mert — nem volt. Csodálkozva néztem a pincésért vajjon mi ennek oka? mire azt a választ kaptam, hogy e vendéglőbe csak németek mekkel járnak. De azért a vendéglős urat his mi sem menti

föl a vád alul, mert ha Pesten, Magyarország fővárosában, ily előkelő vendéglőben magyar lapot nem találunk, mit szólunk akkor a provinciákra, a holtabbakra csak is magyar lapokat hordatnak a vendéglők! Pesten nemcsak az előkelő vendéglőkben de általában minden zugkocsmában is magyar lapot kellene tartani, mert ugyan sokszor is vetődik a vidékről Pestre olyan ember, ki azt a „Pester-Lloydot“ biz el nem olvashatja, es csak azoknak való ott a „Kornhalla“ körül.

KUGYERAY.

Pest, 1864. július 22-én.

Tekintetes szerkesztő ur! „Ki, ki a Margit-azigetre!“ — es volt a jelszó tegnap a fővárosban.

Minek, tén hogy ott a rossz ellátás mellett koplajon az ember? — Nem, Blondint kell megnézni.

Donato elment, elment Lorradini, kit amaz parodiájának lehet nevezni, s eljött a Niagara hőse Blondin.

De ki az a Blondin? — Egy kötéltauczos diszkidásban. Sokat beszélnek felőle, a mi közt, mint mindenben van egy kis mese is.

Tegnap akkora ivéken hirdették felléptét, hogy mint Genovevándi, azt hittem miszerint csalatkozni fogok. — De nem.

Hajóra álltunk, s a Margitszigeten kiszállva anynyi meglehetőség volt ott, hogy én magamon kívül levén azt sem tudtam, hogy én vagyok az én.

Két oszlop volt meglehető távolnyira egymástól leásva, s azon egy amerikai fű-kötél áthuzva. A szédítő magában aztán elkezdé mutatni néhányat azon számtalan bámulandó közül, mely a világ több részét sokszor mulattatá.

Blondin nr először piano áthaladt, másodszer átjutott a kötélén. A kötélreült, feklőd, fejtetőre ált belessimpesskedve elkezdé körülte forogni. Valami olcsó életű ember ráült hátára, azt átvive; egy lábra állt vele stb. Behőtíté szemeit, száka buji aztán ugy viccelt végig, a kötélén kérem, nem a száraz földön.

Mondják egy angol, — ha ez, ugy magam is láttam, utazik vele, ki fogadott Blondin urral, hogy egyszer le fog esni a kötélről. No ez esetben nem nyerte meg föld ur a fogadást, mert nem jutott a diszkidásu kötéltauczos a száraz földre.

Érdemlelei vannak, — nem tom hol vette azokat.

Volt azán bámulás, taps, éljen. Néhányan kifordították szemeiket üregükből, mások a táverő elé még pápasemet is bigyestettek. Soknak pedig nem maradt vala bőr az ő tenyerén.

A nézők nagy számmal voltak. Jövő mutatványai f. hó 24 és 28-án.

A mutatványokat tüszíték követé, mely valóban megérdemli, hogy szervezőjét megdicsérjük.

Egy tánczert is rendeztetett, — no, az nem is maradhat el még Szalay László halálakor asm.

Hogy én mit szólok az egészes? — Blondin egyes ember, erős ember, meg nem olyan ember, mint az ki nem rekkirona életét kéteser forintért.

Mint minden ily krónikás esetben, ugy most sem maradtak el a parodiák, most nem Molnár készíté ugyansz, hanem a számtalanszor balekká tett Sorok-sár nyújtott alkalmat arra.

Egyáran, — hir szerint — ki mentek, — olyan vicces emberek, s a népnek azt mondák, hogy Blondin mutatványokat fognak előadni. A belépti díj befizetése után azonban a Blondinek egy négylovatu kocsiha ugorva elporzottak. AREOPAG.

Hálanyilvánítas.

Szombathely, Vas megye, jul. 15. 1864.

Esép kincs, nagy Áldás a gyermek; de nagy, szinte elviselhetlen a szülő fájdalma is, midőn a kéréssel halál a kenyérkereső családfőt kiadadai köréből elragadja. Isten után hol lel a hátrahagyott bánatos özvegy, ki magzatának jövőjén oly aggálytaljes érzülettel tépelődik edős vigasztalást? Ott a holt kezek áldásos árnya körül tenyésznek az árvák és özvegyek, számára a rigass és felebaráti szeretet hervadhatlan gyöngy virágai!

Szilágyi Mihály, Zalamegye levéltárnoka, eselött 8 évvel elcsenderedván az urban, özvegy, szül. Márkus Márta három kis árvájával a vagyontalanság kétségbeesjtő gyátralmi közepett a kegyes főpásztornak, Szentgy Imre 3 mlgának környékéhez folyamodott, s mostoha anyagi helyzetében nemcsak 3 mlgtól kapott időnkint segédalmat, hanem a legjobb példával előmenő kegyes főpásztornak az árvák és özvegyek javáért hevülál tudó uradalmi kormányzó-jától Egenbargar János urtól is nyort várnó seiv ére

enyhítő balzsamot; a t. cz. kormányzó urnak szép-lekű neje, szül. Kicsa Luiza asszonyság, ugyanis s szegény özvegynek kis leánygyermekét, Jozsefát magához vevé, 8 éven keresztül mindennel ellátá, a oly kiképzés- és neveltetésben részesíté, hogy a kis árva Szombathely egyik legműveltebb s legasabb női érnnyekkel bíró hajadonáya növekedett. A mult áldozó csütörtökön azonban rövid betegeskedés után a leg-gondosb ápolás mellett is 16 éves korában az illetők mély fájalmára kiragadá őt az élők sorából a halál. Temetése meghatóan fényes volt; maga a kegyes megyei püspök 3 mlga tartott a boldogult lelkeért engesztelő miséldozatot.

A korán elhunyt hajadon végohaját kívánja a kesergő özvegy édes anyja az úszinte hála és leg-mélyebb tisztelet hangján ezen pár emléksorban magasztos-lekű jötevői iránt nyilvánítani.

H. A.

Hírek és események.

△ Julius 31-én volt a helybeli várostemplomban a gymnasium tanuló ifjuság örömteljes: „Te Deum“-a. — El nem mulasztatjuk ez alkalomkor a valóban buzgó igazgató urnak s a fáradhatlan tanári karnak, melynek tán egyes tagjai városunktól bucsut yeendnek, a legmelegebb közszóvetet leróni; — jól tudván Ciceróként, hogy semmi nagyobbat a hazának nem teherünk, mintha tanítjuk az ifjuságot. Kövesse azért városunk halála reményeink nevében az érdemes tanárikart a fáradalmuk méltó jutalmát pótolja az önértet, mely azon jelesket éri, kik hazánk fölvirágzásának oltárára adoztak. —

△ Ugyanazon nap tartatott meg a kedves emlékü zárúnnepély a magasztos isteni tisztelet után a helybeli gymnasiumi épület egyik tantermében, melyben számos közönség vón részt, köztök a helybeli gyalogezred számos tisztjei. — A közönség megrámtot-tan állott a jól szervezett ünnepélyen, melyet az igazgató lelkes bucsubeszéde az ifjusághoz s a tanári karhoz nyita meg s melyet a pápai hymnus s egyéb énekek s dalok elzengése fölvalva több alkalommal latin, német magyar s francia nyelvű szavalmányokkal követett. E szavalmányok bátor s halcs elbádasá örömkönyeket csalt ki nem egy jelenlevő szemébl, főleg e részben jeles volt Rácz Ferencz IV. osztály-beli tanuló önképzitette megható bucsubeszéde a tanári karhoz s a tanuló ifjusághoz, mely még továbbra is a kis gymnasiumban folytatja tanulmányit. A lelkes beszéd egyes részleteit nem lenne fölösleg kevéssel körvonalozni, de a helyszüke ezt tannánk lehetlenné teszi. Az ünnepélyt az érdemsorozat fölolvására s a jutalomkiosztás zára be. Szalay József néhai kethelyi lelkész kegyes alapítványából, 5 övendék 5-5 frt. o. é. jutalmat s az igazgató ur által pedig egy tanuló ifju egy db. ca. ezüst tallérral jutalmaztatott. E szép-jótegemény a helybeli közönség figyelmébeajánlatik, hogy lelkesüljünk hasonlókra, miként ez más városbeli közönség által gyakoroltatik, mert tagadhatlan, hogy az ifjuság ez által nagyobb szorgalomra, ernyedelen önképzésre hatályosan serkoptotik. Elismerés tehát jutalmazóknak, nemkülönbben az ünnepély rendezőinek!! —

△ A kiosztott gymnasiumi érdemsorozat nyomán a helybeli gymnasium ifjuság létszáma ez évben volt 137: az első osztályban 44, a II. 89, a III-ban 31, a IV-ben 23; az év elején 144 volt. Vallára néve 125 r. kath. 1 ágost. vall. 11 isr. — Nemzetiségre nézve 132 magyar; 3 német; 1 horv. 1 szlav. A tanári személyzetét illetőleg a kegyes rendűek szeres-tébl, mint igazgató működött t. Vörler Mátyás mint tanárok: Balass Sándor, Konez Nep. János, (hit-szónok), Dolmányos György, Könyve Alajos áldozárok s Jankó Károly papnövendék. — Mint rendki-vülly tanárok Jankó K. a francia nyelvből, Rosenthal Antal a műnékből, Szász Károly a rajzolásból. — A kiadott tanodai értesítés nyomán nem mulasztat-juk ide írtatni a magy. kir. Helytartóság által helyben-hagyott fogalmi szabályt, hogy: „Szállást fogadni vagy a fogadottat elhagyni a szülők vagy azok megbisottjai illetőleg helyetteseik tudta és az igazgatósság beegyezése nélkül tiltatik. Ha a felfogadott szállás-vagy a házigasdák ellen kellő felügyelet hiánya vagy egyéb fontos ok miatt a tanodai előjáróság kifogást tenné, az ily szállást tartoznak az ifjak asonnal ott hagyni vagy az intézettől megválni“. A jövő iskolai évré a beiratások szept. 28. 29. 30-án fognak történni.

△ A helybeli olemi tanoda érdemsorozat ki-ostása augusztus 2-án történik. Az ifjuság száma a IV. osztályban volt 63, mint tanár működött Nacsocz József; a III. osztályban 66, tanár: Páros Endre; a II. osztályban 74, tanár: Récsy György; az I. osztályban 213, (egy tanár vezetése alatt) tanár: Horváth Pál. — A leánytanodában III. oszt. 26; II. osztályban 84; tanárok: Rosenthal Antal; női munkák tanítónője Rosenthal Helene. Az I. osztályban 148; tanára: Vagner Miklós. — Az összes mindkét-nemű tanuló száma 648. — Jelesebb tanítók jámbor

viseletükért és szorgalmukért néhai Wangel Ödön kanizsai polgár s vasárnok által hagyományozott 100 frt. o. é. adományából 2 frt 25 kr. o. é. jutalmat nyertek.

△ A csorna-premontrei szerzetes karonokoktól kezelt keshelyi algymanaium ifjuság is július 31-én vón bucsut a tudomány szentélyétől maghatva mint az ünnepélyes „Te Deum“ — mind pedig a jól szervezett zárúnnepély által. Sajtó alól kiké-rült értesítvény nyomán jelen évben 122 tanuló hall-gatja az előadásokat Pinter Endre igazgatótanár és hit-szónok gondos felügyelete alatt. Az I. osztályban volt 38 tanuló, osztályfőnök Molnár Ferencz; a II. osztályban 35, oszt. főnök Kérekcs Jákó; a III. osztályban 30, oszt. főnök: Hajáky Gyula; a IV. osztályban 20, főnök Soos Mihály; továbbá mint ren-dea tanár működött Güncz István; mindövéjén a premontrei szerzetesb. Rendkívüli tanárok pedig Emecz József rajztanár, s Klug József műienektanár bírták a tanári széket.

△ Zalamegyében a keleti marh-vész jelenleg a következő községek-ben van. Kapornaki egészséggi kerületben u. m. Bajosán, Korpaváron, Galsén, Alsó-Rajken, Nagy-Radán és Kis-komáromban. E községek zár alatt vannak, azért legyen óvatos minden marhatartó, ne-hogy e községekből a ragály elcsépeltessek. Daczára hogy a megvéhatóság a legerélyessébben intézkedik, mégis ezuttal a szarvasmarhák állapota így van. Bajosán 149. darab szarvas marha van kiütött a vész július hó 17. én. Alagbetegült összesen 70. önmagától meggyógyult 27. eldögölt 40. beteg van 3. Nagy-Radán 350 darab szarvasmarha van. Ki-ütött a vész július 7-én. Az összes betegke létszáma 44. önmagától gyógyult 10. eldögölt 23. beteg van 11. Dicsérattal kell megemlitenem Börzsönyi Ferencz számtartó urnak évész körüli fáradhatlan tevékeny-ségét. Az állatgyógyászati szabályok megtartásában tanulságos példányt láthatni itt minden tekintetben. Galsén 500 darab szarvasmarha van, kiütött a vész július hó 9-én. Az összes betegke létszáma 2. dögölt 1. beteg van 1. A vész bizottmány igen tisztesen működik, s hiszem, leend is sikere. Kis-komáromban 1300 darab a-marhák létszáma. Kiütött a vész július 20. betegült összesen 6 db. ezek közül a kor-kezetén 3. db. leuunkóztatott, 3 darab pedig gyanu beteg. A helybeliek vészbizottmányi erélyességében és a népnek képezett ésszerűségében nagy súlyt fektethetni. Kor-paváron 70. darab marha van. Kiütött a vész július 23-án. betegült 1. lete bunkóztatott. Jelenleg beteg 2 van. Alsó-Rajk. A marhák létszáma 90. Ki-ütött a vész aprilis 11. betegült összesen 72. dögölt: 48. gyógyult 19. van beteg 5. Dicsérattal kell meg-emlitenem Sényi uraság lepnáját: Gombás urak, mert szigoru intézkedésevel még eddig az ura-dalmi nagyszámu szarvasmarhákat és a juhokat megtudta védeni a vész ellen, pedig csakugyan szor-rongatott helyzetben állt folyvást. Szolgálat vezartott minden cseléd, a ki a majorból más uton is dologban jár, mint elábe van adva.

1863. évi november hó 11-től 1864. évi július hó 28 ig a kapornaki egészséggi kerületben a keleti-marhavészesek betegke száma 283; ezekből gyógyult 73; dögölt 186; agronvarott 3; beteg van 23. Felbáncsú. Járás orvos.

△ A marhavészesek körül vagyunk véve, a hely-beli mezarosok aggódnak, hogy nem kaphatnak majd levágni való marhákat.

△ Aug. 8-án Nagy-Kanizsán országos vásár leend.

△ Egy vigyástan anyáról beszélnek — Ki csecsemőjét az ágyra téve magára hagyta, a gyermek leesett, s az esés következtében meghalt.

△ Mint halljuk Dalárdán aug. hó valame-lyik estején Buokasztályi rendezend; bizony, már ideje is volna, mert a pártoló tagok e hosszú kima-radást igen sokon vessik.

△ E napokban egy helybeli fuvaros a vasutról egy hordó spiritust volt behozandó — a hordó utkés-ben a kocsirol leesvén szótpatnant, s tartalma kifolyt, egy-arra menő ember gyúftával felgyújtotta a folya-dékot, mely egy pillanat alatt lángba borult; ezen ember aztán jókádveben ott melegedett a tűznél, most pedig — azomorán húsel.

△ Két ur, egy, Kanizsától nem messze levő helység-erdejében söté vadászatván — legelősz lö-vakra bukkantak, s nem sokára előlép egy asszós lé-gány kihívó tekintettel mérve a vadászokat; akkor az egyik ur lekaptván válláról a puskat, csúlosott a szegény legényre, mire az fokos fanyregtelőket közt távosott. E lovas betyárok négyen valának.

△ Lapunk ezen száma — a halomra gyült nyomdai munkák — s más túllink nem függő akadályok miatt elkésott. Kérjük tehát a t. cz. előfizetőinket ne róják ezt a mi hi-bánkúl föl. K.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy ivon július hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr. — Minden előfizető a tulajdonos kölesön könyvtárát az eddigi fenntálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyiltór egy Potit sorért 10 kr. — Hirdetősök négy hasábos Potit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. A beiktatási díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Nyilt levél

Somogy megye közönségéhez.

Folyó hó 13-án a megyében dühöngött, iszonyatosságára nézve, emberi emlékezetet túlhaladó, és minden képzelmet felülmúló szélvihar és jégzáporral összekötött fergeteg, megyénk azon részének földjét, mely épen az idén viruló természetmányaiban a legdúsabb áldást, és iparkodó gazdája fáradságának fényes jutalmat ígére — elveré, a természetmányaikat megsemmisíté, — a gazdák minden reményeit tönkre tevé, s a szerencsétlen vidék lakosainak ezreit koldusbotra juttatá. Számítalan lakházak s gazdasági épületek halomra dülledtek, másoknak tetejük leromboltattak — fák leveleiktől s ágaitól megfosztva, a zordon tél köpenyében tűnnek fel, száz esztendő s tölgyfák gyökerestől kiemelve helyeikből, s egymásra dülledve hegyormokat képeznek — a jég által a mezőn külön levő és menedéket nem találó apró barom agyon- vagy halálig verve kocsiszámra szedtetett össze — a menekülni nem képes emberek vérig verettek, — néhány szerencsétlen ember pedig, ki a jég elől — a fák alatt keresett menedéket, életével lakolt a természet ösztönözte igyekezetéért — mert a fát az orkán kirántva letéríté, s ez eltemeté azokat, kik oltalma alá adák magukat.

Ily szerencsétlen áldozatot, nyolozat számít a keserves nap bús története.

Tollam nem képes leírni a rettentő elemi harc- okozta pusztításokat, melyeknek szemlélésén minden emberi kebel megindul, s könyvet hajtva a néző szemébe, borzadva oszálkozik az Isten alkotta természet nagyságán s pusztító erején.

Hatvanhat helység és puszták határa lón kisebb nagyobb mértékben ezen elemi csapás áldozatja, neveik következők: Szigetvár, Hatvan, Apáti, Poklosi, Turbék, Domolós p. Zsibóth Bassal, Csertő, Diós p., Czeglédi p., Szent-Miklósi p., Tót-Sz.-György, Molvány, Pata, Viszló, Henese, Hedrahely, Magyar-Lad, Né.-Lad, Gyöngyös p., Patosfa, Merenye, Szulok, Ho-

mok-Sz.-György, Kálmánca, Tapazd p., Lajosháza p., N.-Átád, Henész, Simongát p., Tarany, Lábod, Besenyő, Hosszufalu, Visonta, Gürgeteg, Csokonya, Bodvicza, Tivadar p., Csurgó, Szentá, Csicsó, Iháros, Liszó, Belezna, Surd, Bükkösd, Pátzó, Porrog, Szentkirály, Gyékényes, Zakány, Tilos, N.-Marton, Alsok, Sarkad, Berzenozo, Hobol, Gürösgal, Nagy-Hárságy, Magyarlukafa, Kis-Hárságy, Bécz, Mosgó Szulimán.

Ezek közül ismét a legszerencsétlenebbek, Hosszufalu, Patosfa, és Homok-Sz.-György, melyeknek lakosai tavál leégvén, lakházaikat nagy áldozattal, sok nélkülözéssel, és részben idegen pénzzel — ép az idén esztendő fedék be — s ezen ujonnan készült fedelek, ismét leromboltattak és összevazattak.

Midőn ezen, szeretett megyénket, és egyes lakosait, legközelebbi testvéreinket, érte szerencsétlen eseményt közölni teszem — mondjam-e még a bús sorainnak ozólját is?

Sokkal fényesebben bebizonyították már megyénk lakosai, hogy adakozás és segedelem nyújtás iránti felhívásra nem várnak, midőn testvérei inségéről és nyomoráról értesülnek s midőn ezeket áldoztak távolabb rokonai felsegíllésükre; lehet-e egy porcig is kételkedni, hogy saját megyéjének szerencsétlen népével, legközelebbi vérével, — nem osztandja utolsó fillérét, utolsó falat kenyereit.

Hazánkat ez utolsó években érte sokféle szerencsétlenség s az ezek által sujtóttaknak némi felsegíllése sok áldozatba került — és gitségi tehetségünknek minden forrásait kizárta — igaz; — de ha könyörtelenség irzetéből és szánakozásból, távolabb rokonaink felsegíllésére nélkülözhetlen filléreinket áldozánk — inségre jutott legközelebbi testvéreinkkel utolsó falat kenyereinket osztani — kötelesség, főképp akkor, midőn tudjuk, hogy azok kiket mi segítettünk, s kiktől nyomorágunkban viszonti segítséget várni feljogosítva volnánk, maguk is még oly sanyaru helyzetben

vannak — hogy alig képesek magukat még fenntartani.

Azért ne várjunk és ne követeljük segedelemet másoktól hanem helyezzük inkább büszkeségünket abba, hogy saját megyénk elszegényedett lakosait, saját erőnkéből segítjük, saját segedelemünkkel tartjuk fenn.

Nem oly nehéz, nem oly nagy áldozatba és erőlködésbe kerül ez; — ha mindenik, kinek vagyonát a mindenható bölcsessége a vágpusztulástól megmenté akkor, midőn másokét megsemmisíté, ezen az Isten irgalmassága iránti tartozó hálája fejében természetnek egy esékély részét áldozza, akkor szegényeink — az inség és nyomor ellen biztosítva vannak.

Felséges urunk királyunk a kárvallottaknak pillanatnyi szükegeik fedezésére már is novezetes összeget osztatott ki közöttük és magas kormányunk is azon összegekből, melyeket mi tavál az alföldi szükeködő felebarátaink számára adakoztunk, kétezer forintot küldött — mi legfényesebben bizonyítja azon szent mondat igazságát „mit a szegényeknek adtál azt magadnak adtad.“

Utasítom tehát a járásbeli tisztviselőket, községi jegyzőket, és elöljárókat, hogy a jég által károsodott megyebeli lakosok számára adakozásokat s leginkább kenyér és vetőmagra való sabnaneműekben gyűjtsenek, s e gyűjtéseket az ez érdemben kiadott különös utasításom értelmében kezeljék.

Midőn tehát ekként bizton reményelem, hogy Somogy megye nagylelkű közönsége saját szükeködjé szegényeit elhagyni nem fogja, s e szükeködni erős meggyőződésomnál fogva azoknak, azon vigaszt nyújtom: hogy ha tetemes káraik pótolva nem is — de az inség és nyomorúság ellen biztosítva lesznek — arra nézve mi elveszett — mit az Isten sujtó keze tönkre tett — mi a véres veritékkel munkált föld bőségében helyezett reményeket öt rövid percz alatt eltemeté, keresztény odaadással, de a hitben erős lélek felemelkedésével utalom szeretett pol-

TÁRCZA

Miért?

Miért ássák a bányából
Élet-halál közt az érozot?
Hogy élvezzék a gazdagok,
Hogy forgassák az üzörök.
Mért dolgoznak éjjel-nappal
Vérveríték közt a gyárba?
Legyen, miben büszkélkedjék
A kis uracs, a nagy dáma...

Miért töri fejét a bölcs,
Miért hordja a but, gondot?
Hogy bu nélkül, és gondtalan
Éljenek a félbolondok.
Mért turják a göröngyöt
Száras kenyér, és víz mellett?
Hogy csapjanak nagy lakomát
Telt pohárral, kik hovernak...

Miért e nagy sürgés, forgás,
E nagy ipar, nagy műveltség?
Gazdagok é legyen a föld...
Szegényok é legyen az ég...
Ez az igaz guny nevedre
Te gyárvilág bankárélet!

Nagy benned a kój és nyomor,
S a boldogság sommivó lett...

Mért szorotlok én angyelom,
Mért ver csapán érted szívem?
Ezt a rejtélyt nem értheti.
Nem fejtheti meg sonki som...
Mi érezzük, ketten titkon
Egygő te szünek földet, eget...
Mit ad e föld: megszorom én!
S az ég udvo — szép kék szemed.

CSEPELY SÁNDOR.

Az emberi természet.

(Az arcizmo alapjúl.)

Lavater J. G. nyomán: Arcopag.

A legnovezetosabb lóny, mely figyelmünket felöbroszti, az ember. „Azon ember, ki az embort s az emberiséget nem helyezi a többi más körültre levő fölé, megszünt lenni;“ mert önmagát tagadja meg, tehát esztelen, az esztelen pedig megszünt lóny lenni.*) Tökéletesebb alkotmányt a természet nem mutathat fel. „A figyelemre legmóltóbb, és a figyelésre legképesebb.“)

*) Lavater Physiognomik. Nach Orelli im Auszuge. „Über die menschliche Natur.“

**) Lavaters grosse Ausgabe.

Az ember, mint előttünk feltűnik, érzékek alá eső, physikal lóny, ki érzékeivel észlel, s érzékekkel észleltetik.

Vannak az egész emberiséggel közös oldalai, s vannak benn olyanok, melyek azokéitól egészen eltökö. Némelyek közvetve az érzékek, mások közvetlenül ezek által vétetnek észre. Megkülönböztettünk rajt kült és bolt.

A kettő közt közvetlen összefüggés van, tehát lónyoges viszony.

Nincs organikus lóny, mely annyi élottel bírna mint az ember. (Physical, értelmű; morális élet, — ész, akarat, örö). Valamit lát, azt kívánja, s lehetőleg megszorzi.

E háromlagos élet tán alapjában egy, de kifolyásalk egymástól nagyon eltérők. Mindonike külön helyet foglal el, s ha szabad a kitéttel élünk külön műszert veszigénybe. Sommi sem bizonyosabb ennél, s mégis a legnagyobb viták o körül forognak. Az ugvnovezett állbolcsélet, a természet ellensége, mely mindent látott a mi nem volt, s viszont sommit abból a mi volt, mely a helyett, hogy az emberi ész érzékek alá eső tárgyakra fordította volna, szükeködjé állított fel, kizárva azokból az észlelés és tapasztalás által szerzett alapigazságokat, — annyira elhíttó velünk tanát, hogy a mit látunk és érezzük, arról is azt gondoljuk, hogy nem igaz. Hanem az alphilosophia után indulunk, könnyen rájövünk, hogy az ész

g... Jób diosú példájára s annak szavaira.

Az Isten adta, az Isten vette el — dióhértossék örökre szent neve.

Kelt Kaposvárott, Julius 24-én 1864.

MÉREY KÁROLY m. k. főispán.

Tisztelt szerkesztő ur!

Egy kis számadással tartozom közönségünknek, engedje meg, hogy azt becses, lapjában közölhossom. Gazdasági egyesületünk által évenként megverszerte tartatni szokott 3 versenyszántás egyike f. hó 14-én — mint hirdetve volt — Lengyelországban megtartatott. Versenyzett — többnyire közlekedő hét nagyobb birtokból — 27 eko. Díjakra az egyesület által 36 frt volt utalványozva, mely összeg azonban a jelenlévők lelkes adakozásából, — ide számítva a földmivoltási szakosztály elnöke Somssich Lőrincz ő nagának az idej három versenyre ajánlott 46 frtnyi ajándokdíjából ezen versenyre jutott egy harmadot — 15 frtot — is, 96 frtra növekedett.

Első jutalomra érdemesítették: Kaposi László csehi, Horváth József lengyel, Vincze Imre lellei, Erdélyi József lengyel, bérsek 10 forinttal.

Másodjutalomra: Egri József miki, Riba turl, Francz János sz. györöki, Szabó János bogáti bérsek, első 7, a többi 6 forinttal.

Harmadik jutalomra: Harangozó János boglári, Könlves János eddei, Kontra Mihály csehi, Csizmeg Márton györöki, Misota Ferencz lengyel, Borta János jaszvini bérsek 3 frttal.

Ezen kívül a jutalmat nem nyerhetett de többé kevésbé még is sikerülten szántott többi 13 bérseknek is elismerésül a jövőre ösztönzésül fejenként egy-egy forint borralvaló ajándékozattal.

Végül a verseny befejezte után Perlaky József lengyel tisztartó ur által egy hátrázólagos vagyis szokott kifejezéssel egy hátúti verseny indítványoztatván, erre Gróf Zichy János ő mltsága azonnal 10 frt jutalmat tűzött ki, mely Brodanovics György, Erdélyi József és Horváth József lengyel bérsek — mint 11 versenyző közs logikünöböknek, aránylagosan kiosztatott.

Általában e verseny — mi a szántásbani ügyeséget illeti — sikerülten mondható. Ugy látszik a szabályozott s tökéletesebb szántás többé nem tartozik a ritkaságok közé. Lehetetlen fel nem ismerni a különbséget és háladást a csak pár évvel ezelőtt és mostan között, s allig lehet elvitázni többé — bármint vélekedjenek is a közs gáncsolók — e versenyek üdvös befolyását. Azonban borongó kedélyvel kell felomlítani a hideg közönyt, mely a gazdaközönség részéről ez üdvös intézmény iránt jelenben mutatkozott, pedig a tevékeny rendezők nem mulasztottak el semmit mi e versenyt a célhoz híven sikerülttö tegye. Ott állott a szakavatottsággal berendezett dorok versenytér s allig vállalkozott egy két birtokos; ott állottak a földműves nép számára fenntartott versenyszakaszok várva bátor versenyzőiket, a földnek egy szólva mintegy kobelén nőtt, kobelén táplált gyermekeit, s fájdalom, épen azok hiányzottak kiknek kedvéért az oltár omelkedett, pedig meghozták reá lelkesünk ez idén is kegyadományait hogy az áldozat annal üdvösebb, annal kedvesebb legyen. Mondhatni majdnem üres volt még a nézőtér is; és azon, hogy a korlátolt fogalmu földműves nép meg nem jelent annyira nem csodálkozunk, de hogy a műveltebb birtokos és gazdasági osztály mely egymással szellemi nyereség

nélkül soha nem érintkezhetik — hiányzott s találkoznai nem sietett, előttünk megfoghatatlan.

Ugy látszik a naponként inkább — inkább divattá váló részvétlenség utjában áll minden üdvösebb célnak. Haldokol a közszellem az anyagiság hideg kobelén s nincs komolyabb törekvés korszerű intézkedések fontartása után. Természetünk egy a mult-hoz tapadt, annyira a régi, hogy nem tudván az áldott sommit nem tövés kéjérzetét resignálni, egymásután hagyjuk ott a napokat, melyeknek minden jól felhasználott perczo egy-egy lépés lenne jövődjö jöllétünk felé.

Nehéz napokat élünk, az igaz; nyomoruságos viszonyaink tudata súlyos köként nehezedik kedélyünkre, de nyertünk-e azzal valamit ha a helyett hogy határozottan s férfiasan hozzálátnánk a munkához s a vosztott tér helyett, egy újabbnak elfoglalásán törekednénk: sohajtozzuk a mult időket s foledjük a jelont; mint előszobor martalékul vetjük magunkat a fájdalomnak, kesergünk sorsunk, kesergünk minden felett s maradunk a régi térlenségben? — Több akarat uraim; s kevesebb panasz több tett és kevesebb könyv, mert Kazinczykónt:

„Fussd a bajt valamint akard megmarkol oróval,

És ha magad gyáván elveted összotapos.

Küzdj vele férfiasan, alacsony panaszokra ne süllyedj,

Elszégnyoni magát s megbukik a nagy előtt. SZIGETHY.*)

*) Ön becses sorai megjárják heted-hét országot, azért ily későn megjelenése. Kérjük ön további közreműködését. Bobor.

Mohács, jul. hó 29-én 1864.

Folyik javában az aratás. A szegény aratóknak annyiból kedvez az idő, hogy most nincsen oly rekkenő meleg, mint más években, s a hőség miatt bátran oldolgozhatnak nappal is. Nem hagyhatom említlenül e helyen azon népszokást, melyet az itteni sokasok követnek. Ha valamely család végai az aratást, a buza földről hazatérő munkásnép azáltal tudatja ezt, hogy mint a lakodalmas nép, gyorsan hajtják a kocsi az utcán végig. Egy férfi nagy lobogót tart a kezében, mit a lányok tarka kendőiből fűggesztenek össző; a többi pedig kurjant, dalol, csak azért, hogy a bámuló nép lássa, miként ők végeztek, s hogy öntsék le őket vízzel. És valóban mulatságos is azt nézni, midőn utcahosszat némelyik házból gyorsan kibukkan egy markos legény, kezében jó nagy kanta vízzel, s az előtte gyorsan elrohannó kocsi a daloló arató-népet nyilabességgel úgy ünti nyakon hogy néha léleketük is eláll. És minél luceskosabban érnek haza a gazda lakására, a lányok különösen, annal boldogabbak. Otthon aztán kezdődik a második experimentatio. Az öreg patriaroha (értve, hogy nálunk a pórnépnel még a patriarchalis élet szokásos) sorra megdicséri oselédet, aztán jö a vén anyó, ki, midőn a leányok előtte sorba leülnek figyelmesen, mintha áldását várnák, nagy vizes kannával szitán keresztül mindegyiket leönti; ezt követi a társas estobéd.

Erdokes volna az itteni pórnép általán minden szokásait ellesni, mely bizonyosan egy kótötet megtöltése; de oly szokásai is vannak, mik a nyilvánosság előtt még rejtve. Szalay László halála, nemkülönben Fáy András jelszavak elhanytá minket is fájdalmasan érintett. A pécsi kaszió-egylet, mely minden szép s nemos iránt mindonkor eleven részvételt viseltetik, Szalay Lászlórt gyászmisét akar tartatni. — Sipos Károly szántársulata, mely nálunk igazán megvallva, sokat koplalt, bár es nem a mi hibánk volt, hanem részint a kedvezőtlen idő, részint az igazgató tapintatlansága, sátorfáját Zomborba tolatta. A társulat, ugy a mint most áll, Zomborban

még kevesbet keres, s csak is újabb, jobb tagok gyarapodásával remélhet zöld oázisokat elnyerhetni. Halljuk, hogy most meg nyomban Pozsonyi szántársulata óhajtana Bözdából visszajöni, mi azonban nem igen volna tanácsos, mivel most már az a csökely közönség, mely a szini előadásokon szokott résztvenni, ugy ki van merülve, hogy 2 hétig se pártolhatnók kellőleg. KUGYERAY.

B.-Füred, aug. 1. 1864.

Kedves barátom!

Szomóim annyira az alvársra vágyók; karjaim a tánczról oly gyengék, hogy a toll kezemben ónsulyu, azért ne kívánd tőlem a vigalom cifra leírását, elégedj meg azzal, hogy szavamot beváltottam. Mi bizony szerkesztő barátom igen jól mulattak magunkat s volt szép lány és szép asszony elég. Hátha Mayer vendéglős az általános kívánalmaknak eleget tett volna. O tulajdonképpen a vigalom érdekeben, fényo omlésére egyáltalán semmit sem tett.

A terem a legrosszabbban fénymozva, annyira, hogy a szimatalkak a padlózathoz tapadtak. A decoratorról szó sem volt; osupán a két osillár körzete volt néhány nappal előbb a szinkör javára adatott előadás alkalmával felőkített szinkörből hozott s kötelekké száradt tölgyfa levelekkel körülfonva. Az étkezéssről szinte ily desporált nyilatkozatot tehetek, ugy hogy az embert az éhenhalástól félelem vitte rá az ovésre. Miudozok dacára nálunk kedélyesen folyt le s tánczoltunk világos viradtig. Foltúnt gyönyörű magyar öltözékéről Inkey Nándorné szül. Deym grófnő, bájos nővérével Irma grófhölgygyel; magyar ruhában jelont még meg Ernuast Kelemenné a magyar asszonyok példányképe, ott volt a szeszélyes Horváth Gyuláné is. A hölgykoszorut tevék továbbá Tallián Gizella k. a. Vizer Anna, Kosza Irma, Kovács Lujza sat. Táncosok is érkeztek újak, nevezetesen Nedeczky Jenő, Bogay Máté és Pista, Tallián Géza. A táncz-rendező én voltam, mintán senki nyakára nem rázhatám, s a Cotillonban elosztogatott szalag-csokrokat a szivélyes Ernuasztól, a coardákat pedig a kedves, s a bál első szépségét tevő Deym Irma grófhölgytől nyeram.

Isten veled!

Tapsony, aug. 7.

Ritkán élvezhető ünnepélynek voltunk szemtanui. Az ünnepély oly általános volt, mely benyomásu s örömteljes a néposztályra, kedves omlóka a válogatott vendégkoszorúra, mely a környékből összesereglett, ugy, hogy nem lesz érdektelen azt kettős megyénk közlönyében röviden megérinteni. A helybeli iskola tanító fia Némoth Ferencz, pécsmegeyi áldozár szongo áldozatát mutatá be Alkotójának; ugyanakkor atya — volt csákányi mester, beigtatási ünnepét tő meg. A szivemelő áldozat a környékből összegyűlkezett növendék papság segédlete mellett fényesen tartatott meg, melynek magasztosságát az ártatlanság díszes élőkoszoruja az oltárt környező koszoruleányok jelenléte, nem kevésbé a jól választott egyházi népönek egyszerű magasztos olzongése igen növelte. Mint vezető (manuductor) n. t. Boronkay helybeli lelkész, mint szónok n. t. Vogronics marczali esperes volt jelen az ünnepélyen, mely utóbbi jelos alkalmi beszéde által megfolyó érzelmeket keltott a jelenlévő ájtatos hívőcseregben. Megható volt a jelenet, midőn az ünnepély hőse nomzói fölé terjeszté áldásra kezeit, hogy az Eg áldása szálljon azokra, kiknek köszönni tartozik az életet s e magasztos helyzetet. A jelenlévő nép megáldatása után a mestori lak udvarán tartatott a nagy ebéd melyen mintegy 150 személy vön részt, melyet az egymást követő talpraesott toasztok s két

a főben, a homlokon belül, az érzet a szivben, a vágy stb. az egész testen, különösen a szájban van. Még egy józan oszú ember sem állítá, hogy az érzet széko a fő, a gondolkodás pedig a sziv lenne; vagy, hogy érzet és ész nélkül tosttel valaki működne; de még sem volt, ki határozottan ki merete volna mondani, hogy a gondolkodó ész a főben, az érző, vágyó és morális ön a szivben, a működő ön pedig az egész testen különösen a kéz és szájban lenne. „A lélek — mondja egy ismeretlen, de különben érdeműs író, egyszerű, mint az óra (die Stunde örteményben) mely kívülünk eső, de mégis való valami. A lélek egy bizonyos atom pontbau, vagy kizárólag a főben, vagy sehhol de mégis van stb.“ Egyszerű tehát mindon képző, mert egy oró van benn; így a moralérzetek, a testi működés, mind a képzőre kifolyásai. Ebből aztán az következnék, hogy minden csak gondolat. En is egy tehátot caatolok ide, hogy t. i. a to következtetésid hamisak, mert a tapasztalás rombolják le.

Háromszoros az ember élete. Egyik a másiktól vagy függő, vagy nem. Elni lehet érzékileg — testileg — mig érzetileg botogok vagy tág holtak is vagyunk. S viszont, az érzetekben dus physikai botog; éleselmájú következtető érzetileg és physico tán botog. Az élet o különfélelésegoi a táptól függnek. Gondolkodás, igazságszeretet, stb tudomány tápai az ész s általán az érzetnek is, — mint ital, étel stb a testnek. Egy örültet nem lehet pl. konyór és borral ér-

zeti lényyő tenni; mindon mathematicai demonstratio, s morális érzemény nem tarthatnak életben bennünk. A következmény tehát, hogy a lélek és test közt kellő összefüggésnek kell lenni.

Az élet háromfélelésego tehát nyiltan áll előttünk. Mégis a háromszoroslége alapja egy. Epon azon ön gondolkozik a fővel, érez a szivvel, s működik érzékeivel. A három élet egy lélekből ágazik szét.

Minden neme az életnek organumokban létezhetik. Nincs élet a természetben, mely nem testben léteznék, nem annak különsego szorint lenne különböz, nem avval vennő kezdetét, s nem avval érnő végét. Így van értelmi és moral életével az embernek; mindenkinek meg van organuma, mindenki ez organum szerint különböz, s evvel keletkezik és onyess. (Eddig torjednek figyelésink eredményi; figyelésinkéi, — mondom — mert philosophiai gyanitgatások vagy tán látoni nyilatkozatok után tudunk, azokat a természetbuvár, mint épen ilyen, a figyelőre sem méltatja.) Az embereken tehát, az egész, mint a részok, physikai. Esze nincs, intellektuell élete megszűnt, ha agyveleje megsértetett. Érzékileg élhet, ép lehet, de intellektuell élte nincs többé; a legérzotibb ember legérzotlonobbó válik, s moral érzetei megakadnak, ha a testi, vagy főben nendetlen-ség támad. Vágjuk le valakinek kezét, szóval sértjük meg tostét, érzéki élete szűkebb határok közö

szorul, de a szellemi megmarad. Mégis igaz, hogy a kettő közt közvetlen összefüggés van, s a kettő, mondhatjuk egygyé olvadt. Az étel, ital, álom, erősit; a mértéktelenség, álom, öntudatnélküliség mindkötőre hatnak. Annyi bizonyos, hogy a vér a szivből a főbe, s onnót visszatér; bizonyos, hogy a sziv szoros összeköttetésben van a fővel az idegek által, s így az arcon is visszatükrözödnök az érzetek. E bizonyos tapasztalati igazság, jelentős s az arcizmo alapját képezi. A ki az embert ismerni akarja, a physicin kell tanulnia, s ugy, hogy az élet háromfélelésegoit jól megkülönböztetve mindogyiket külön, s különösen azon helyeken vizsgálja, mely legszorosabb viszony s összefüggésben van vele s végül a hármat egygyé csoportosítva itéljük.

„S most — mondja a nagy Lavater — újra kérdem, hogy egy természetbuvár, bölcs, ember, keresztény vagy theologhoz méltatlan-e, ha az embereket, az ur romekét tanuljuk ismerni? Nevetséges? A ki ezt nevetségesnek találja maga az, s nem ismeri saját természetét.“

zenekar működése fűszerezett. Az ünnepélyt éjfélig tartó táncszünet fejezte be.

Veszprémmegye, jul. hóban.

Gyász hírnök vagyok. A keneteljes szónok, nagy bölcs, kossorus egyházi író, lelkes hazafi, valódi keresztény, Pap István vámosi ref. lelkész a veszprémi főesperes bővegezte földi pályafutását, f. hó 1-én, 74 éves korában.

Szép életidő, belecsik a Mózes által kijelölt életidő határba, a 70-80 év közé... az örök hanyatlása készített bennünket a bekövetkezett csapásra, és még is oly fájdalmas ez, mintha egészen váratlanul sújtott volna, s fájdalomunkat még az a fölemelő gondolat sem enyhítheti, hogy osztozik benne velünk az összes magyarhoni protestáns egyház, osztozik a hazánknak és nemzetünk minden híján.

Fáklya volt az ő élete, mely közjóra világítva lobogott el... s műveiben hátrahagyott szelleme: o drága és értékes örökség által ezután is közjóra világít. Ilyen élet felett nincs a halálnak hatalma, mert az íhletett költő szavai szerint:

"A dorék nem fél az idők mohától

A koporsóból kitör és eget kér"....

"Ingathatja sírján a vándor fuvalom a feledésnek tüköbökrait, maradhat az látszólag jeltelenül, de az élet nem feledti őt, a közjó lelkes előharcosát, mit sírja tán nélkülözni fog, ott áll az életben emlékoszlópa önnön műveiben, saját szelleme emelte föl azt, s az idő — mely csak testet rombolhat össze, nem fogja azt soha ledőntheni!

"Vallási egyesülés ideája" című műve, melyet honszerető s Jézusi eszméktől áthatott nemes lelke teremtett, s mely ezeltől 41 évvel — mint irodalmi munkásságának első s legértékesebb gyümölcse — Veszprémben nyomtatott ki, magán hordozta a nagy léleknek és nemes szívnek azon bélyegét, mely őt — és munkáit mindenkor jelözte és jelzi. Ez egy munkája elegendő lett volna arra, hogy előtte úgy is mint hazafi — úgy is mint keresztény író előtt feltárja a halhatatlanság templomát! Sajnos, hogy az emberét nem értő kor megakadályozta őt a téren a tovább működésben, hol mindenik felkezetnek leg-gondolkodóbb fői (a rom. catholikusok közül Guzmics István, a reformáltak közül Márton István) nyújtották felé az érdem elismerésnek előhaladásra buzdító kossoruját.

Igen sok munkája jött ki nyomtatásban. "Természet temploma" című műve meg a külföldi irodalomban is páratlan. "Keresztényen vallás" — a csak az 1848-ki korban láthatott napvilágot. Agendája mind e mai napig a legteljesebb.

Egyházi szónokatait az a lélek hatja át, mely a vallási egyesülés ideáját sugalta. A szerető János lelke lobog azokban. Nem polemizál hitcikkkel fellett, hanem hirdeti a ker. vallás örök igazságait — vezérelve a főtörvény, s Jézus tanítványinak ismeretét jele a szeretőt által.

Tudományával tiszta erkölcsiség párosult. A mit hirdetett az őn életében, mint példányképpen volt látható. Jól jegyezte meg a felette szónokolt Ács Károly, hogy Jézus óta nem volt ember, kiben az emelkedett lélek az övénél tisztább, nemesebb szívvvel, s evangéliomibb étellel párosult volna.

Borostyánkőszort fűzött koporsójára híveinek kegyeletos érzése — koporsója felett a biblia s munkáiból néhányak egy példánya volt látható. Szellemi gyormokai is ki kísérték a sírig... ott olmaradtak tőle mért a lelki szülött nem szállhat alá a sírba. Halhatatlan az, mint a nagy lélek, mely előteremté.

A veszprémi csismadiák csóho mint testület jelent meg a gyászünnepon, tiszteletjelül égő lámpáival övezvén körül a koporsót. Nagy halottunkban önmagát tisztelt meg a czéh, s az öntudat azon édes öröme kísérté haza, hogy szent kötelességet teljesített, mikor az érdem oltárára letette az elismerés áldozatát.

A háznál költőileg szép képekkel s megragadó és találó hasonlatokkal ékesített szép beszédet s imát mondott Szűcs Dániel veszprémi lelkész, a sírnál Faa István szabadjai lelkész szolt szívből szívokhoz, a templomban Ács Károly rajzolta élethíven a prot. keresztény lelkész küzdölméit — s a szónoklat magasságára emelkedve alkalmazta a hirdetett igazságokat az idvezültre.

A távol vidékről össze seroglett nagy gyűlekezetnek egy narmada som mohott be az ur sz. házába. Nem újságvágy — mert egy prot. pap temetésében nincs sommi rendkívüli, újságvágyat ingerlő... hanem a tisztelt és kegyelet gyűjtötte össze a sokaságot. Az áldás — mit kértok — szálljon alá s nyugodjék meg az elköltözött nagy léleknek sírba roskadt porsátorán. r. l.

Hírek és események.

△ Ne mondja senki, hogy nem haladunk, ne mondja senki, hogy városunk a civilizációval köllő lépést nem tart. E mótely szülte fonyulás következtében, a vágyak elérhetőse vögött; bukások, rablások, tolvajlások, visszaélések napirondon vannak. Az erkölcs stilyed, az emberiség kivetkezik emberi

méltóságából. Mindenki üzlet, kereset hiányról panaszkodik, s a ki legjobban fázik is, eldorádoi bőségről tanuskodik. Álmólkodva kérdi az ember: — honnét ez? A kenyér, jobban mondva pénzkeresetnek minden rugója mozgásba hozatik, melynek következtében: csizma talppá válik az emberi arc. — Mind ezt nem az mondatja nekünk, hogy városunkban ma már a többi között, a fagyaltat talicskában tolják az utcán végig, kínálván, árulván adagját hét új krajosárért. Oh! nem, mi ezt nem apprehondáljuk. De apprehondáljuk azt, hogy mind inkább elszaporodnak az anyák, kik szívök magzatját, kakuk madárként, idegen emlékek, házonkívüli idegen gondviselésre bízzák. S míg így a legazentebb, legistenibb anyai gondokat a divatos jólétnek feláldozzák, addig a minden egyéb szolgáltatnál jövödelmezőbb anyai tiszt teljesítjében, a fajtalanságot idézik elő, a fajtalanságra sorkentik. Sem akaratumk sem helyünk itt o tárgyról többet szöllani. Vannak esetek, hol a körülmenyek késztetnek, parancsolnak. De ti a körülmenyek által nem késztetett anyák, ne bízzátok csecsemőiteket idegen emlékre! Házon, városon kívül, (o tárgyat holyszűke végott szoritanunk köllött, lesz) még reá idő a melyben egy hosszabb cikkel lapunkban találkozni fogunk.

△ A rigyázi falubirája egyonlötöte magát, mert véletlen súlyos testi sértést kapván kínzó fájdalmi elmeháborodást idéztek elő. A míg józán volt orvosi segélyt nem keresett, pedig 6 nap alatt csupán hidegvizzeli borogatásokra meggyógyulhatott volna. — Mondják: sajnált az orvosnak 3 o. f. jutalmat adni a jó tanácsért. Ily poltrom az ember, ki hiányában van a köllő nevelésnek.

△ Egyik barátunktól halljuk, hogy Szigetvárott egy csinos sétatér van, ugyszintó kanizsal ujdondásunk is multkor Kaposvárott lévén, megvolt lepve a szép sétatér láttára. Hát minálunk? Most, midőn Kanizsa óriás léptekkel halad előre — midőn lakosága folyton szaporodik; sőt, még a vasuti társaság is Kanizsát szemelte ki — sinhengyára helyéül — mely által városunk ismét vagy 1000 emberrel szaporodnék, most illő és méltányos lenne, ha gond fordítatnék a város diszítésére. Mert ha mi örülünk a népesedésen, akkor gondolkodjunk, hogy városunkat kellemessé is tegyük — pedig igen sok még a teendő — s épen mert sok a teendő, azért nem történik semmi.

△ Lapunk mult számában, említtök azon szerencsétlenséget, miszerint a lahóti jegyző kezét véletlen keresztül lötte; most sajnálattal közöljük, hogy o fiatal ember — tán köllő orvosi segély hiányában — meghalt.

△ Tudjuk, hogy vidékünkön a marhavész dühöngött és majd minden utjaink elvannak zárva, s minden kocsirol az ülésben levő szénát, szalmát elszedik — miáltal az utazóknak kényelmetlenné tesszik a további utazást; a napokban történt, hogy egy somgyi földbirtokos egy idovaló kárpitosnál kivarrt szalmazsákokat rendelt meg. A kárpitos elküldö a szorgalommal s csinosan készült zsákokat — de midőn a vészörökhöz ért a kocsi, az ör megvizsgálva a kocsi tartalmát — a zsákokból kifojtvén a szalmát — elégetö azt. S így a megrendelő csak üres zsákokat kapott. Már ez ugyancsak szigoru törvényhűség.

△ A vállalkozó hölgy Klenk Karolin üzletét egy csinos amerikai varrógéppel szaporította; ugyszintó o lapok kiadója is, litézotét egy fénylötö és egy írásmásoló géppel (Autographproso) gazdagította.

△ Daczára annak, hogy kovés szarvasmarha hajtatik be, a dühöngöt vész miatt — a hus ára 18 krról 16 krra szállitatott la; csak aztán a tolt fontról is legyen ám gondoskodva!

— Gróf és bankár. Kolozsvárról örvondetes hírdül írják nekünk, hogy Mikes Kelemen gróf, a leg-régibb magyar családok egyikének utolsó sarja, a napokban hozta haza ifju nejét, a kivel Helvéciában esküdtött meg s a ki egy ottani gazdag izraolita bankárnak leánya. Igaz szerelem nem tokint az ily akadályokra; az előítéletek jégo elolvad a szívek kölesönös lángjal mellett. Cs. K.

— Örült költö. Helsingforsban közelebb egy fiatal tanuló drámáját adták elő. A hatás nagyzerül volt, a darab nagy, szép és eredeti tehetségről tesz tanuságot. Annál szomorubb, hogy a nagyreményű szerző, a ki két barátja között szintén ott állt egy páholyban, semmit sem értett az előadásból. Csak nöha mormogá szinto ijedten: "Nini, hisz a mit az ember beszél, én gondoltam!" Gondolta, de igen régen. A darab megírása és előadása között sok idő folyt lo (majd annyi, mint a mennyi nálunk szokás!) s ez idő alatt az ifju költö megörült. Így látta darabját, melyen annyi tehetséggel és lelkesedéssel dolgozott.

— Halálos történetek. Debreczomból, jul. 30.-ról, írják egy bécsi lapnak: Városunkat ma nagy iz galomba hozta a felsőbb osztályba tartazó két rablógyilkosnak, egy ügyvédnek és egy jegyzőnek, mára határozott kivégeztetésö. A büntött, melynek büntetésö ma volt végrehajtható, már ezeltől két évvel történt, következö módon: A szomszédos erdöt átmeteszö oraszágon egy reggel egy férfi holttestö találtatott, ki hátba volt löve és rajta 13 mély kés seb. Kiviláglott, hogy a meggyilkolt egy földesurnál kocsis volt, ki urát Debreczomba vitte s visszafértkor két ember fölkeröte, vegye föl öket a szekére. Mindakotton urilag lévén öltözve, a kocsis fölvette öket; de szives-

segeört csakhamar halállal lakolt, mert a két ur ráöltö és egy éles csoroszlyával összevissza szurkálta. A gyilkosok az árokba veték a holttestet, kocsiyal és löval elhajtottak s másnap az egész fogatot eladták. Árulójuk a csoroszlya lett, melyet az ügyvéd egy papirba göngyölve vitt el hazulról, a gyilkosság után azon véresen ismét azon papirba takarta és a kocsi-vánkos alá rejtve, azt a szekér eladásakor ott foledte. Nem sokára megkezdödtök a törvényes nyomozások, a csoroszlyát a szekérben megtalálták; és a takaró-papir, mely egy ismeretes jegyzőhivatali okmányból és G. ügyvéd aláírásával öllötött több fogalmazványból állt, a gyilkosok nyomába vezetett. Halálra ítéltettek, és ma voltak kivégezendök. Nyolcz óra felö, midőn a kivégzés ideje közelgett, hirtelen azon hír szárnyalja be a várokozö néptömeget, hogy egyik ölitött G. ügyvéd, hirtelen meghalt. Eleint ömitásnak vették, de a hír való volt. A hirtelen halál okál azt állitják, hogy az ügyvéd öcsöso bucsot vevön ölitött bátyjától, a bucsucukkal öntö belö a szájában ügyösen elrejtett s gyorsan ölö mörget. Az ölitött néhány percz alatt meghalt. Öcsösöt elfogták. A másik gyilkoson végrehajtatott az ítéletet. Végaszavai, melyeket a közsönséghez akart intézni, elhaltak a dob pörgösei alatt. A.

— A kasinok, melyek hazánkban, ha rendelkezésönek igazán megfelelnek, kiválólag a szellemi haladás gyöldéi, Szalay László emléket jegyzökönyvoikben örökítik s nagy hazánkfia özvogyéhoz részvétnyilatkozatokat intézönek. Így tettek a kocskeméti, így a székesfehérvári kasino. Nálunk 4 Casino van, fog o valami történni?

— Polignac grófnö végzetos halála. Párisban a mult hóban a jöszültök templomában szivrázó szerencsétlenség történt. Egy mellékkápolna javítás végett a kömüvesok egy létrát akartak odább tolni. E közben a létra öldött és r misén jelen volt Polignac grófnö fejére esott. Az ütös oly nagy volt, hogy a grófnö halva maradt. Sz. H.

— Megadta neki. Valamelyik bánati faluban a jegyzö egy vaddisznöt lött s a fejét a földesurnak szánta, ki a vaddisznöfejnek nagy kedvelöje volt. Utanak inditotta tehát völo mindenesöt, kinök, mivel egy kissé gyögyö volt, ekképen rágta szájába mondökáját: Bemegy a földesurhoz s azt mondod neki: Jó napot nagyságos ur! tiszteli a tokintetes ur s egy vaddisznö fejet küldött, ha nyulat is lö, azt is küld. De így mondö te, különben megöti a mönydörgös menykö. Elindult a mindenes, utközben egyro hajtagatta mondökáját, azonban szerencsétlenségöro megbotlott egy köben s a szavak összezavarodtak agyában annyira, hogy így beazölt a földesurhoz: Jó napot vaddisznöfej! tiszteli a tokintetes ur egy nagyságos urat küldött, ha még nyulat is lö: megöti a mönydörgös menykö. A.

— Lomborgben egy napszámot ítélték tolvajságot hat övi fogságra, ki még csak januárban szabadult ki a börtönből, hol egy huzamban öt évet töltö. A dorék tolvaj 64 éves, polgári és katonai törvényesékielg 21-szer volt tolvajságot büntetve, s kapott összesen 700 botütést és 18,000 vesszőcsapást.

Kaposvár.

* Örvondetesobb tényel nem nyithatjuk meg ö rovatot, mintha folytatva közöljük azon dorék adakozók neveit, kik a helybeli gymnasium felszerelési költségeinek nevelésöre ujjabban áldozatokat hoztak: J. Gaal Kristófnö 25 frt. Spiczor Mórö 10 db. cs. k. aranyt. Scheffer Alajosö 4 frt. — Vajda Pálnö 5 ft. Folly Imrénö 5 frt. Igmándi Ignácöznö szül. Botka Agnes 2 db. arany. — Mérey Károlynö szül. Novák 8 mgn 20 frt. M. gróf Festetics Dönesö 100 frt. — mai napig a felszerelésöre befolyt — 929 frt 10 kr. o. é. 28 db arany. 1 db 2 frtos és 2 db. ezüst huszas. A Zala-Somogyi Közlöny julius 20-iki számában Tintera Mátyásö 1 frt hibásan íratott a helyett 1 db. cs. kir. arany. A gymnasium építésöre a toponári czöh 5 frt küldött. Kaposvár julius 30-án 1864. Bács-megyei János pönztárnok. (Folytatjuk)

* Fentebbi örömnököt csak neveli azon tudat, hogy a következö fiatal szivöket már is hevöti a jötökönység szelleme; örnek azon növre, melyet viselni mindig büszkeség — a „honlönyöi“ növre; tartas meg öket Isten a hazának; s a lelkes gyöjtöznö fogadja közsönetölkötö a nagy közsönség növében. Azon kaposvári t. kiaszasonyok növjegyzéke kik a helybeli gymnasium belöfelszerelésöhez o czölrä magányuton inditott gyöjtöjvomen pönzadományaik pontos megnevezésövel feljegyezök, s mely összeg t. Bács-megyei János gym. pönztárnok urnak átadatott. — Spitzor Riza 2 db. arany. Visy Jánosö Bogát-ról 1 db. cs. arany. Visy Mariaka 1 db. cs. arany. Folly Mária 5 frt. Bobor Euphonia 5 frt. Somogyi Carolina 1 db ezüst 2 frtos. Babócsay Mari 3 frt. Schvaab Katalin 3 frt. Koutrásy Gizella 2 frt. Egy névtelen 2 frt. Kuthy Zanzsanna 2 frt. Kovács Szidonia 4 db. ezüst huszas. König Mank 1 frt 50 kr. Conti Josepha 3 db. ezüst huszas. Csánk Anna 3 db. ezüst huszas. Csánk Katalin 1 frt. Feketo Ida 1 frt. Nagy Rózsa 1 frt. Vaszary Fáni 1 frt. Strinovic Anna 1 frt. Pintör Anna 1 frt. Badánti Mari 1 frt. Tóth Fáni 1 frt. Hoffmann Mari 1 frt. Szigethy Mária 1 frt. Kuthy Máhild 1 frt. Krisztinkovich Antonia 1 frt. Kokály Janka 1 frt. Somogyi Alojzia 1 ft

Föld rét ugy más különféle Regáléknak hasznóberbe adási hirdetése!

Folyó évi augusztus hó 22-én és 23-án Lentiben, és ugyan a hó 24-én és 25-én. Alsó-Lendván tartandó árverés útján hasznóberbe adandó különféle korezmák, malmok, bormérési és halászati jogok, az összes uradalmi erdőekben a malkoltatási, gubacs szedési, és legeltetési jog, továbbá több kisebb és nagyobb föld, rét, a legelő birtokoknak közlelbbi hasznóber feltételei Alsó-Lendván a főbérnök-ségi irodában megtekinthetők.

Alsó-Lendva július hó 22-én 2864.

(3-3)

Az Alsó-Lendva s Nemphy uradalmak főbérnöksége.

Gépész- és lakatos-műhely.

Készítetnek mindenfelo gőzmozdony, malom- és cséplőgépek; vízszivattyúk, stb. Nemkülönb. elvállalnak gépjavitásokat és mindennemű épületi lakatos munkákat. Nagy-Kanizsán, varasdi utca 571. szám saját házában.

Zákony Nándor,

lakatos mester.

Kozlowsky Ede.

gépész.

Maschinenwerkstätte u. Schlosserei.

Verfertigen jedo Art Locomobilen, Mahlmühlen, Dresch-Maschinen Wasserpumpen ect. — nicht minder unternehmen jedo Maschinen-Reparatur, so wie jedo Schlosser-Arbeit zu den Neubauten. Gross-Kanizsa Varasdiner Gasse Nr. 571. Im eigenen Hause.

Ferdinand Zákony,

Schlossermeister

(3-3)

Eduard Kozlowsky,

Maschinist.

Néhai Ritter András,

volt herceg Batthyányi kanizsa-uradalmi tisztartó hagyatékához tartozó szilárd anyagból épült ház, istálló- s más melléképületekkel, összekötve egy nagy kiterjedésű jelszfaju gyümölcsfákkal beültetett, konyha és egyéb vetemények alá is használatos kerttel; az örökösök közmegegyezése folytán — f. évi szept havában árverés útján a legutóbbi ígérőnek el fog adatni. Ez igen jutányosan megszereshető, mert a bánatpénz csak 200 frt. s az eladandó ház és kert testvérek közt is megór 5000 frtot. Az árverési feltételek a nagy-kanizsai város tanácsánál megtekinthetők.

(2-3)

(2-3)

Schönfeld Ignác

tisztelettel ajánlja a n. ó. közönségnek a legújabb javítások és vegytani segéd-cszközökkel gyártott

Belgal gőz-parafin-kenőcsét.

E kenőcs-gyár fonnállásának rövid ideje alatt már általános elismerést vívott ki magának, annyival inkább, mivel több házzal összeköttetésénél fogva a legnagyobb megrendeléseket nemcsak gyorsan végre hajthatja, de rövid idő alatt és jutányos fuvarbér mellett akármely irányban elszállítani képes.

Raktára varasdi utca saját házában létezik.

Árak, kötelezettség nélkül készpénz 2% pönztárutalvány helyben Nagy-Kanizsán.

100 doboz félgömbölyű 1 font bécsi súly	13 frt — kr.
200 " " 1/2 " " " "	13 " 50 "
400 " " 1/4 " " " "	14 " — "
Hordókban bécsisúly 10% Th. 25—50 font pr. 100 font	11 " 50 "
Hordókban bécsisúly 10% Th. 100—200 fölfelő pr. 100 font	11 " — "
Gépolaj 100 font	15 " — "

Kais. Königl. österreichische 1864 ger Loose.

Gewinnziehung am 1. September 1864.

Hauptgewinn: fl. 200,000, niedrigster Gewinn fl. 135.

Das Grosshandlungshaus B. Schottensfelds in Frankfurt a. M. erlässt gegen Einsendung des Betrags in österr. Banknoten:

1 Loos zu fl. 3, 5 Loose zu fl. 14, 11 Loose zu fl. 30.

(2-3) Gewinnliste erhielt jeder Theilnehmer unentgeltlich.

Bérbe adandó csirászat!

A szent-gróthi uradalom 40 dbból álló csirászata, díj használatra f. évi Szeptember utóljától kezdve, egy vagy több egymás utáni évre bérbe kiadatik. Vállalkozók bövobb értesítést nyerhetnek vagy személyesen Szent-Gróthon az uradalmi tisztségnél, vagy levél útján, mely esetben Szalabér mint utolsó posta kiteendő.

Kelt Szent-Gróthon, aug. 6. 1864.

(1-3)

Szent-gróthi uradalmi tisztség.

MARSCHALL JÓZSEF, és ZOTTL GYÖRGY,

asztalos

kárpitos

Nagy-Kanizsán,

asztalos- és kárpitos butor raktáruat

a legolcsóbb leszállított áron.

A t. ez. közönség arra figyelmeztették, hogy minden más rakhelyen az én nevem Zottl alatt elkészült kárpitos munkák nem nálam készültek. Ugy szinto található nagy minőségben elkészült

gabna rosták

a legjobbakból és elvállaltatnak minden a szakba vágó javítások illetékes áron. Lakásunk van a Magyar-utca elején 760 és 763 sz. alatt a „Zöldfa“ vendéglő közelében.

(2-10)

Alólírott, tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy Nagy-Kanizsán, több év óta fonálló

Norinbergi és aprókelme kereskedésem

bel- és külföldnek legjobb és legolcsóbb gyáraival, a legkedvezőbb összeköttetésbe tévén, azon kellometes helyzetben vagyok: hogy dacára a mindig növekedő fogyasztásnak, mely különösen az apró kelmeire hat, — tisztelt vevőimet

még pamut és selyem czikeknél is

az eddigi igen jutányos áron kívül

5—10 száztóli kedvezményben

részesíthetem, és így minden ez irányban felmerülő üzletet fölülmulandja.

Azon kedvező reményben, hogy az igen tisztelt közönség, úgy áru-ozik-keim valódiságáról, mint a lehető legmóltányosabb új árszabályozásomról mihamarább személyesen iparkodik meggyőződni, a legpontosabb és legkiolgozottabb szolgálattal készséggel ajánlom magamat a nagy érdemű közönség szives részvételébe.

SOMMER JÓZSEF.

Endesgeförtigto beehro mich htermit höflichst anzuzoigen, dass es mir gelungen ist, für meine hier mehrjährig bestehende

Nürnberg- und Kurzwaaren-Handlung

die vortheilhaftesten Verbindungen mit den besten und billigsten Erzeugung- und Bezugsquellen des In- und Auslandes anzugknüpfen, und sonach in der angenehmen Lage bin, trotz des steigenden Absatzes, die besonders Kurzwaaren verfolgen, meinen P. T. Kunden

selbst bei Wolle und Seidenwaaren

von meinem bisher billigst berechneten Preisen noch

5 bis 10 pCt. rabattiren,

und somit jeder auftauchenden Concurrenz die Spitze bieten zu können.

In der angenehmen Hoffnung, dass Sie bald gef. Veranlassung nehmen werden, sich von meinem neuen und billigst regulirten Preisen volle Ueberzeugung zu verschaffen, versichere ich Sie der promptesten und solidesten Ausführung Ihrer geehrten Aufträge, in deren baldigen Erwartung

hochachtungsvoll zeichnet

JOSEF SOMMER.

(2-)

Hirdetés.

Csurgói uradalom részéről közhírré tétetik, hogy ezen uradalomban az 1865. 1866. és 1867-k években szaporodandó összes birkabőrök folyó évi október 4-én. reggeli 10 órakor a csurgói gazdasági irodában árverés útján eladatik fognak.

A vállalkozni szándékozók bánat pönzel ellátva a fentebb kitézött helyen, s időben megjelenni sziveskedjenek — a feltételek a tisztségtől előlegesen is megtudhatók.

(1-2)

100 forint jutalom!!!

100 Gulden Belohnung!

Száz forint jutalom annak, ki folyó évi Julius 15—16-ik közti éjjel Rosenborg orvosudor házában elkövetett lopásnak tottosóra vezet. Az olorzott tárgyak következők: 4 darab ezüst gyertyatartó. 1 ezüst táca, alján négy gombbal láb gyanánt. 2 ezüst kávékanna, fekete fogóval. 1 ezüst cukor tartó. 1 ezüst cukor csipő. 1 ezüst harang tácozával, az utóbbinak alján háromgomb láb gyanánt. 1 kis ezüst kés, sima nyéllel. 1 ezüst sőtartó. 1 Érem. 2 pár fülöngfüggő, az egyik pár fokotéere, másika ezüstből. 1 Antik Dalmatin köves arany karperocz — néhány kő hibáz belőle. 1 fényezett sötétbarna szokrány, irattal. 1 Dibet kondő, gyapot csépkével. 1 fekete csipke kondő, szalag szegélyel. 450 forint bankjegyekben, és 36 darab arany.

Demjenigen, der den, bei Herrn Dr. Rosen- berg in Gr.-Kanizsa vorübten Diebstahl ent- deckt. Entwendete Gegenstände:

Vier Leuchter, eine silberne Tasse sammt 2 Kaffékannen, die Tasse mit 4 Knöpfen unten als Füsse, die beiden Kannen mit schwarzem Griffe, 1 Zucker- waso und Zangen, eine silberne Glocke sammt Untertasse, das Tassel von der Glocke mit Knöpfen als Füsse, ein klei- nes silbernes Messer mit glattom Griffe, ein Salzfassbehälter, ein Medallion, 2 paar Ohrgehänge, ein Paar schwarz melirt, das andere Paar von Silber, ein Glieder Gold-Bracelot (Antik mit Dal- matin Steinen), einige Steine fehlen da- von, ein politirtes dunkelbraunes Käst- chen mit Schriften, ein Tibet Tuch mit Wollspitzen, ein schwarzes Spitzen- Tuch mit Bandbesetz, eine Baarschaft in alten und neuen Banknoten von fl. 450, u. 36 Stück kais. Dukaten.

Bizonyos halál Csalhatatlan irtószor

patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorodik at. ez. közönség figyel- mébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált Irtószorének sikere felül képes, ugy magánosok, mint államható- ságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minél fogva számos megrendeléseket romél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható. Kapható Nagy-Kanizsán egyedül csak Fesselhofer Józsefnél. Ara egy bádogszelencének, mely Riess Guttman névperséttel van ellát- va, magyar és német használati utasítással együtt 1 frt 10 kr. o. é.

RIESS GÜTTMANN, vegyész és szabadalom-tulajdonos.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy íven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben hához kordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr. — Minden előfizető a tulajdonos előző évi könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fél-áron használhatja. — Nyilvántartás egy Petitt sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petitt sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. a helyegdíjért 30 kr. hirdendő. — A beiktatási díj a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bármintve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Az első országos magyar dalünnepély Pécsen.

Miként minden szívnek jól esik, ha övét dicsőfénytel körülagárova, jólétben uszni látja, úgy kedves a magyarnak, ha szíve mélyéből szeretett hazáját csak álomban is a dicsőség és boldogság polczán ragyogni látja. Ez indok megfejté amas öröms diadal érzületet, mely a pécsi dalünnepélyen megjelent magyar honfiak keblét dagasztá. Nem tűzte ugyan még az ünnepély hazánkra a dicsőség s boldogság koronáját s nem árasztott rá oly fényt, minőt a magyar Kebel hazájának kíván; de igen reményünk tűzét gyullasztá föl bizoni abban, mit jeles Széchenyink ajka rebesgetett: „Magyarország nem volt, hanem lesz.” Ismerjük mi a művészet erejét, amaz éltető lángot, mely a nemzetet kibálni nem engedí, mely az álmakba mélyedt hazát fölrizza a nemes tettek terebére vezet. Ily gondolatok magyarázzák meg az örömet, mely a főnebb érintett hazai ünnepélyen jelenlévő vendégek közt engem is megragadott.

Azon szerencsések közé számítom magam, kik művelődésüket a külföldön folytatták s éveket töltöttek a művelt német honban, hol az ipar, művészet s társadalmi élet magas fokot áll. Itt tapasztaltam a hatást, a következményeket, melyeket a dalárda-testületek előidézték, melyek majd minden csekély városban sőt falvakban is létesültek, úgy annyira, hogy méltán mondhatja magát némelion: „Das singende Deutschland.” S minthogy egy átvés ezme másokat léteit s a társadalmi szellem fölkelése összegyűjtí az elkülönült népeket, történt, hogy alig létezik város vagy falu, mely dalárdán kívül tornagylettel, olvasókörrrel, tűzoltó-társulattal stb. ne bírna; melyek azután sokszoros, nagyzerű s nagy számú (a tavali tornagyletek összejövetelén Lipcsében a működő tagok összes száma 25000-ro rugott) összejöveteleket vonnak maguk után; melyek hasznos voltáról főleg a művészet, ipar s a társadalmi élet terén kiemelkedik.

Midőn e tapasztalatokra néha-néha visszatékitöttem, megvallom némi sajnálat fogott el, hogy ily társulatok hazánkban még csak csirában rejlenek; mikor fog eljönni a kor — merengék — midőn hazánkban is ily eszmék fognak életre ébredni s áthatva a közszellem befolyását honfiaink is ily társulatot

s fognak fölkarolni, melyek a művelődést tetemesen előmozdítják, s a társadalmi életre fényt vetnek s kizárják a nemtelen szórakozást, mely undorral tölt minden művelt embert; mert mondja a költő:

Ott hol édes bájoló hangok
Érző szívből zengedeznek,
Oda aiesz — zord kedélyek
Dalra soh'sem emelkednek.

Midőn tehát ily gondolatok után a nagyzerű pécsi országos ünnepélyen jelen lenni szerencsétlőtém s a közlekedés tannja valók, kiki belátja, hogy örömmel helytől.

Mielőtt az ünnepélyt röviden leírnám — mindenek előtt dicsőremlitem Pécs városa lelkes polgárait s a dalárdatagjait, kik ily költséges vállalatot oly nagyzerűen rendezének s a legmagyarabb vendégazerejűvel nyiták meg ajtaikat, igen karjánkat egész ország dalművelőinek; csak azt sajnáljuk, hogy ezt nem fővárosunk Pest kezdeményezte; mi több; még ez országos ünnepélyen a többi városokhoz képest alig képviseltette magát; s így joggal fejezhetne Arad egyik jeles képviselője az óhajt: ha fővárosunkból dalárda szellemet ki nem hozhatunk, tán jó lenne azt hozzájuk bevinni.

Az ünnepélyt méltán mondhatni országosnak, mert jeles zeneférfiakon kívül a dalárda testületek hazánk több városából sorozottak össze részenként működő tagok, részenként képviseltetve, egymint: Pesttől, Buda, Arad, Eszék, Keszthely, Kaposvár, Nagy-Kanizsa, Lugos, Debreczen, Mohács, Békés, Győr, Fehérlételek, Promontor, Sopron, Apatin, Losonc, Szombathely, bécsi egyetemi dalárda s bécsi Zion, Zenta és Szatmár. Hatalmas ajnos, hogy maradtak nagy városok, melyek dalárdatestületeikből csak hírnök sem jelent meg.

Az ünnepély mindamellett, hogy a nagy készülék kivételét főleg az elfogadtatásnál a zordon idő, a folytonos eső nagyban akadályozta, nagyzerű volt. Az elfogadtatás s. hó 14-én volt Mohácsot, Úszögben s Pécsen tarackdörgések a zene mellett, hol a vendégek diszjusztyvénnyel akasztották fel s kiki előre készítet helyen a pécsi polgárok házaiban szállásoltattott el; a Széchenyi téren diadaliv állott, melyen lo bogok közt arany betűkkel a pécsi dalárda jelvénye díszelt.

Édes hazánk, kedves dalunk,
Érted élünk, érted halunk.

A fogadtatáson kívül e nap misem történt, az énekestély elmaradt; 15-én virradóra riadó kelt fel Pécs városát katonai zenekar s tarackdörgések által előidéztetve: 10 óra után történt az összes daltestületek összejövetele bevonulása a székesegyházba, hol Volkman miséjét éneklé a néhány 100-ra menő összes dalgyűlet, ezt követő a pécsi dalárda lobogójának felszenteltetése s Széchenyitérre hol díszesen felkészített emelvény állott, hol is főbb rangú tisztok és előkelő férfiak közt nagyméltóságú Majláth a volt országbíró s neje az úr báró Prandau, mintzasszonya vön helyet. A pécsi dalárda elnöke Angyal díszöltözötében üdvözölte s megjelent összes testületeket meleg szavakkal, kit az alólók nt. Spiczka helybeli karkaplan követett; s követte az ünnepélyt a város színdíjás zenekara, valamint az összes dalnokok éneke, kik Bethoven „Isten dicsőségét” éneklék. Az itt egybegyűlt néptömeg mintegy 10000-ro rugott. — Délben nagy társas ebéd a Hatyutasamban mintegy 400 terítékre, melyet felkes toasztok s Fábán zenekara fűszerezett; közben közben zajos tapsvihartól felbeszakitva. A felköszöntéseket Csima ügyvéd kezdé meg, kit nmis. Majláth, Angyal, Abrányi K. fölolvastott hosszú elöndásban, Grabarics ügyvéd, Beke-Béla Győrből, Vajna Aradról, Györffy Zentáról stb. követték, mely utóbbi humoristikus előadása által többszörű tapsvihart érte. Tegnap reggeli idő miatt jelenleg mutaták be magukat a daltestületek, felköszöntések. — Ugyanekkor olvastattak föl az érkezett sürgönyök Eszékéről az ottani fővezérgyűletről, Brünnből a bécsi dalgyűletről, Gleichenbergből, Karlsruboban dalgyűlékezett zene művészek nevében Reményitől, Zsombolyból (Hatzfeld) s Bécéből, melyekben az ünnepélyre összegyűlt daltestületek üdvözölték, s azonnal viszonzították. A díszlebed után ünnepélyes menetben felvonult az összes dalárdatestület senokisérrel melletta város mulató helyére Tetyére, hol mintegy 15,000-nyi néptömeg volt jelen; itt történt fölálva s vadászszerep zenekara működése által a fölállított emelvényen mind összesen, mind fölálva az éneklőadás, melyet főképen a lelkes Aradiet zajos tapavihar követett. Itt vezeté Enguszor Mátyás a pécsi daltestületet, midőn ez az általa szerkesztett dalt éneklé, melyet e szerző hangos magánéneke, s fölművészt.

TÁRCZA

Svastics Jánoshoz

(emlékre 1861-iki Jún. 2-ának.)

Mint tengerből drága gyöngyöt
Ha felhozott a buvár,
Gyöngyöt lel benn a part fölött,
Hogy nem vitte el az ár;
Gyöngyörködöm én is egyben
Ha látom a koronán
Mely mint istennéző kegyben
Van a magyar szép honán,

E korona nemzetemnek
Saját ősi senéje,
Nem adatott sok nemzetnek
Ily korona fejére...
A senészet egy korona
Melyben gyöngy emberkéz, —
S e dal nélkül is ragyogna
Tied korszak senésze;

De mért tölted minden egy dal
Olyan égi hangnyomat
Mit Isten jó kedvében vall,
S a lelkeben átfolyat,
S ha érzelmed e folyóján
Varásvonód elmerül:
Ne bámulj a költő dalán
Ki ilyenkor felhevül...

Eszméid úgy teremnek mint
Csillaghullás az égen;
Égnek égnek, hogy velük mind
A mi kedves eléjen...
Mert ha hallom égig érek
Mint egy ittas óriás,
S ha elhallgatsz; visszatérek,
Törpe vagyok, semmi más!

Hurod egyik pillanatban
A kintpadra hurcoló
Máik percében sziget, s abban
Rózsát öntöz a folyó...
Az egyikben meg is fejezt,
A másikban meg is vált,
Minden poklot összeveszt,
Majd meg égre felkiált...

A nótád mint eredeti
Valamint a frissvirág;
Boldog a ki összeköti
S élvezheti illatát!
És azért van, hogy mióta
A magyar cigányra néz,
Svastics nótát nem huzott ki
Soha sommiféle kéz!...

Ha cigányok között látlak,
— Mert azokat szereted —
Szemem örömkönybe lábbad
Midőn őket vezetéd...
Sőt éjjel öröm lenne
A szép fényes napsugar!
Ugy jár ott vonód szellome...
Farkas Miska légyen bár.

Neved egykor fel társ irva
A történet lapjára,
Bemred fognak ráismerni
Zenénk egyik apjára...
S bár most csendes magányodban
Nem érdekel raj és tus...
Te vagy kedves szép honodban,
Legjobb magyar muzikus!

TUBOLY VIKTOR.

Genie.

A genie azónak nincs magyar elnevezése: lángész, termékeny lélek, kiapadhatlan forrás, erő, és erő; a lélek, érzék — vagy idegrendszer ruganyos sága, melyre minden kőnyan hat, s mely hirtelen működik; teremtes; in; vagy extensiv; vagy lélek-erő; a természetet összerendező; s magára felelti uralom; ható, mely sohasem hibáz; bensőség, eleven és elevenítő lélek; a láthatatlanok előérzete vagy sejtése; lélekgyűesség; lángbűn az érzeteknek; leleményesség; hit; remény és szeretet, melyeket utánozni nem lehet; vagy neved a minak aköröd; a genie értelményt nem fogod kitalálni.

De hát ki genie? A ki nem az nem tud, a ki en nem fog válaszolni. Mi a genie? Án a tudományok hamari felfogása; azon tudomány mely szerint fogalminkat jól és okasertin tudjuk kidolgozni; emtehetség, vagy könnyűség a felfogásban? Nem!

*) „Ne cherchez point, jeune artiste, ce que c'est le genie. En art, tu le sens, en toi-même. N'en as-tu pas; tu ne le connais jamais.” Rousseau Diction. de musique p. 360.

Ma követelt. Megvárta kissé a brónt az emelvény összehajlása melyen mintegy 300 dalnok állt. Ezeneken egy-két sárdobán kívül mi sem történt.

Ménapra volt a táncszobás a dalárdateremben a gyűjteményes ünnepély helyéről, melyre Buda határosok.

Igy múlt el az első országos magyar dalünnepély.

Bajonnan tap sztalók, hogy kettős megyénkben az országgyűlésből nem jelentek meg dalártdalok kaddal, főleg mert meg nem jelenhettek minthogy nem is léteznek. Hisszük azonban, hogy a korabeli befolyásnak megyénk többi városai is csakhamar megfogják nyitni kapukat.

Romboljuk le tehát a társas élet a küsművelődés gátlait, épüljék híven a kezdeményezést a lépünk a hátra nyomába, hogy hazánk a művelt nemzetekkel egyenlő lépést tartson: mi megtörténik, ha lelkesülten ragadunk meg mindent, mi nemes.

W-J

I. Nyílt levél.

Buda Kálmán urnak Szabárdán, Nagy-Kanisán f. 6. aug. hó 9.

A keleti marhavész ügyében.

Emlékesni fog utolsó találkozásunk alkalmával felt fogadtatásra, vagy is arra, miszerint ígéretet tettem, hogy ezen veszedelmes nyavalyának ragályosságáról néhány érdekös sort fogok írni, mert mind akkor is mondtam: „a ki nem ismeri a ragály természetét, az épen nem képes kellő óvatossággal kifejteni a keleti marhavész körül egészség marhái védelmében.“ A tapasztalás legalább est bizonyítja, mert naponként látjuk azon vakmerő és gondatlan, azon kisapongó és közömbös cselekvényeket, melyekkel viseltetik a ragályos község népe akár az állatorvosrendőri intézkedések, akár pedig az ez ügyben működő bizottságok iránt. A megszorító állatorvosrendőri intézkedéseket már böhöszágnak, egy hásonnékül ember a hatáskörének tekintik, magát a működő bizottságot, mely a felsőbb hatóságok által megrendelt szabályoknak megtartására, az ügynek okos, szakavatott vezényletére, illetőleg a község egészség védelmére állítatik föl, a legnagyobb ellenségesnek tekintik és hiszi. Természetes, hogy ilyképp csak is az értelmestlen eszű tömeg gondolkodik a cselekedés, úgy de sajnos, hogy épen az ily eszű tömeg tulsúlyát, melylyel az éznek, a farkasbátának, a hatalomnak küzdeni kell.

Hisszem azonban, ha sok ember volna, ki az ily értelmestlen osztálynak fejébe verné a ragálynak természetét tulajdonságát, hogy akkor egészen más szemekkel nézné marhái a keleti marhavész közepette a nem késtem, miszerint levonné süvegét és védené tiszteltet viseltetnék minden állatorvos rendőri szabályok és bizottságok iránt. E szempontból

indulván ki, meg kell próbálni a szorencsét a „ragály természetének megmagyarázása“val.

Nagyon jól tudom én is, hogy a hírlapokban iri ily cikkeket sokszor füstben nyúznak el. Est pedig én épen nem szeretném, mert azt akarom, hogy a nagy közönség figyelmébe ragadjon és magárára fejező a következő leveleimet. — Ember kell a gatra, ugyszólván oly férfi, ki nem csak saját, hanem a nagy közönség ügyét is érdekelkei képes szíven viselni a tétleg is hajlandó oda hatni, hol a közhaszon forrása bugyborékol, mint gyógyforrás, mely ezer és millio szenvedőnek képes életet adni. Azért fordultam én önhez derek bonh és jó gazda, mert sammi kétségem a felatt, miszerint velom kardítve fogja a meg föl nem világosodott népet értesíteni a keleti marhavész ragályosságáról úgy, mint általában a ragály természetéről, mintán a marhavész körüli gyógygyógyjárás kivétel nélkül csak is a ragály természetére van fektetve, így a ki nem ismeri a ragályt, az okosan nem cselekedhetik, a ki pedig bolondot tesz, az veszve van. Legyen tehát szabad önhöz e következő sorokat inféznom: „ha ezen igyekozetemel csakugyan kedves kívánságával találkoznai szorencsés voltam, úgy jövő levelemben csakugyan megfogom magyarázni a ragály természetét a keleti marhavészre vonatkozva.“

Tisztelettel TERSÁNCZKY JÓZSEF. járás-orvos.

A marhavész-ragálynak természete és tulajdonsága.

Környékünkön a keleti marhavész terjed, mint az Bajcsán, újabban pedig Korpaváron, Gelsen, Kis-komáromban, Radán, Berényben stb. mutatkozik. Továbbterjedésének okát minden orvolyancnak látszó intézkedések daczára is egyedül a hiányos elzárásnak lehet tulajdonítani, mert az elzárás el lesz hanyagolva, meg lesz csorbítva, mert a marhavész anynyira ragályosságát sokan kétségbe helyezik, a nem hiszik, pedig az honunkban behurcoltatván egyedül csak befertőztetés és ráragadás által terjed.

Ez októl czélem soraimban a marhavész-ragálynak természete s tulajdonságáról szólani, mi úgy hiszem t. gazdaközönségünket érdekelni is fogja.

Ezen veszedélyes kórnak eredeti kifejlődése elöztünk ismeretlen, azonban annyit bizonyos, hogy az egy különemü keleten fejlődő földi és légköri viszonyoknak száleménye, melyek részint az állatok szervezettségében a kór iránti fogékonyt, részint pedig egy kórisírat létesítnak, melyből a ragály kór mag fejlődik.

A ragály kór mag tulajdonsága, hogy a fogékony állati testbe átteltetve, ugyanazon kórt létesíti melyt termette, hogy pedig ugyan kórt létesíthesse, szükséges a ragálynak kór mag-nak bizonyos belerövel, érettséggel birni. Ebből következtethetni, hogy a kórnak egy bizonyos korszakban, egy bizonyos szabályon lefolyása megkívánatik.

Ezen állítást a tapasztalás igazol, mint tudjuk, hogy nem minden betegről termelődik a kór mag tovább, hanem fogékony állatra — testre talál is. Nagyobb figyelmet érdemel a marhavész ra-

gálynak azon tulajdonsága, miszerint közvetlenül és közvetve ragad tovább.

A marhavész közvetlen ráragadás nem csak az állatok közvetlen érintkezése által történhetik, hanem minden élő, kivált állati testhez tartozó lélek által is, melynek azonban határait szorosán kimutatni lehetetlen, minthogy eszen változékony határok az állati életműségnek elevenebb vagy tnyább munkássága, ugyszínto vagy befolyások után nagyobbodnak, és kisebbednek.

Az állati légkör határainak változékonyágára a levegő is, — kisebb nagyobb hőmérsékénél fogva — nagy befolyással van. Ugy a szelek és szélrohalmok is messzire elvihetik az állati légkör részeit; ilyen lehet megmagyarázni az átragadhatási távolság felatti eltérő, igen különböző állításokat, midőn t. i. a ragály-légköri hatását 30 lépésre, sokan pedig 400—500 lépésre is teszik.

A közvetlen ráragadás történet leggyakrabban a marhavész árokon, földeken, kaszálókon, erdőkben stb. igaz marhakkali közmunkákon, továbbá közös legelőknél, valamint közös istállókon stb. A legveszedélyesebb ráragadás — érintkezés pedig közös istállóban állhat be, midőn talán beteggek egészségessel összecallittatnak, hol a kór mag-ragály a bőr és tüdőkiigözögés által mintegy megsűrűsödik a erőlyesebbé lrsz.

A közvetett ráragadásra az alkalom igen gyakori, s a ragály szállító tárgyak oly számszok, hogy azoknál csak a közönségesebbekre szorítkozhatom.

A marhaszállítmányok által használt utak, ötetési s éjjelészori helyek, úgy a kuta k igen gyakran nagy mérvben közvetíthetik a ragályt, melyeken mindég vissza maradhat betegből takarmány-hulladék, nyálka, ganéj, hat mit az arra járó marhák, vagy későbbi szállítmányok fölzecednek, s így a betegségeet gyakran igen távol eső vidékekre széthulzolva, a vész külön helyeken egyszerre — egy időben kitör, mely eset-felüleles kutatás mellett, s ha a marhaszállítmányokra kevés figyelem fordítatik — sokakat azon balhiedelemre vezet mintha a marhavész — mert több helyen egyszerre tört ki — nálunk is eredetileg támadna.

Gyakran vigyázatlan emberek a ruháikkal is terjesztik a ragályt, vagy könnyelműen a betegekkel vagy azok hulladékaival érintkeznek, s azután egészséges marhakkal vagy azok apólóival közlekednek.

Ha valamely helyen kitör a marhavész, a környék marhája — mint veszedélynek éltet, s gyanus-olcsóbb tesz, mit a mézásokok felhasználnak, s vágó marháikat ott vásárolják, s mint szabadalmazottak a vész széthurozolják, — továbbá szabadalmazott terjesztői a marhavésznek a bőrvásárlók, a nyúzók, a kuruzsálók.

A fölemlítették elegendők arra, hogy meggyőződjünk, miként nem szükséges éppen a levegőhöz folyamodunk a marhavész terjedésének megmagyarázása végett, azonban némely marhavész esemény megfjtására szükséges lesz megérteni, minő alakban, minő eszközök által közölte-tik a terjed legkönnyebben a ragály?

Közvetlen befertőztetés leggyakrabban a beteg állattör vagy tüdő, vagy a fris hulladékok s kiürítetteknek ki-gözögése által történik, mert a ragály pö-

Genie est genius!

Genie propior Deus.

Ki ésszel, néz, érez, gondolkozik, beszél, és sz, képzeli, költ, s eng, terem, összehasonlít, különböztet, egyesít, következtet, előérzi, ad, vess, úgy, mintha egy Genius lenne, vagy egy felsőbb lény mutatná ki neki töendőt — az genie.

Hol működés, erő, tett, gondolat, érzet stb van, van a mit ember tanulni vagy tanítani képtelen, ott van genie, — mely oly valami, mit érezhetünk ugyan, de kimondanunk lehetlen, mint a szecretetot.

A genie isteni, ihletet, taníthatlan; villamos, alkot és nem roudes, egyasit, mit önkéi egyesítési s összecallítja azt, mit önkéi összecallítai nem bír: lát, hall, tesz, s ezeknek különösége mások észlelése s működtetése állásban oly nagy, miszerint bizon elmondhatjuk, hogy a genie munkája után irhatlan, s minden műve hullatlatlan, mint az isteni szikra, melyből eredt.

A geniének halhatatlansága épen úgy, mint az álgenie, hanem is felelőtlenül, de az elfoglalt pontóli lezártatva, — bizonyosan bekövetkezik, — s az emberiség minden során végig tekintvén, azokból kifénylent látjuk a geniéket, mint csillagokat, melyek metassé vannak ugyan, de fényük lehatnak hozsánk műveik szívesedőken át az utónemzedékekre szállnak: de nevezünk meg egyet e sok közül, ki nem azért volt a épen genie, mivel oly műveket alkot, melyek a tudás és tanítás egyiránt lehetetlenek; nevezetleg geniet a sok közül kinek műve nem birt volna az istenivel egyenlő jelleggel: az utónemzedékek, jelenek, nyitkozat... jellegével, melyet követésül, kívánsá, de még kérni sem lehet a mindenhatóságól, vagy a természetől.

Minden, mi a genie körébe vág, selfoghatlan: az okozatot látjuk, de az ok ismeretlen elöttünk. A geniet pártolni akaró, nem ok. Mert minden isteniből, ki kell tűnnie az isteniségnek.

Igy pl. Sokratest a genie nem engedé magát védeni a vértörvényssék elött. Klopstocket nem lehet önvédelemre birni.

Minden féreg, mely Milton és Shakespeare-en rágódott, hatalmasá tevé őket, mig tán a dicseret csorbította volna dicserőségüket. Igy támadt a „messiádok“ ocsárlói felett e vers:

„Magister Duns, mit welcher Wonne Des Neides Krittelt er Genie! Sieht jedes Fleckchen an der Sonne Und sieht die Sonne selber nie!“

Geniek, a világ fényei, substantív az emberiség grammatikájában, az isten képmásai rend, szépség (arczatanlag következtetve) a teremtoerőben; isten-emberek, teremtoők és semmi-itők; titok-leplezők; a természet tolmácsai; jósök, papok, a föld királyai, kiket az istenség küldött, hogy uralogiatok hatalmasan, fényben; geniék tirólatok szólunk, s kérdünk ki jelelt ki titoket, ki emelt az emberiség fölé, hol van a jeletok? — Jeletek vagytok, — akár-milyen s akár hol van bennetok ez isteni jele!

A természet rokonszenve a természettel, genie a geniével. A művész pillantásából nyílt könyv gyanánt olyas a művész; a kalandor első találkozásakor kézet nyújt a kalandornak. A genie érzi a genie kö-sellétét; ez természete, mint a delejé, mely az egyik földszarkhoz tevélegez (positív) a másikhoz pl. tagadó (negatív) viszonyban áll, mint a genie érte: rokonszeny vagy ellenszeny. (Die göttliche Sympathie).

A genie minden műve, minden érte megfoghatlan az ál-vagy nem geniének, mint világosság fogalma a vaknak. Az arcztan a genie leginkább lengő repülő tekintetű s minden művén eszetét meghasudtoló szemekben tünteti elő.

A geniének egész jelleme, műve hatása — Lavater szerint — apparatio. Mint valamely anyagi jelenés nem jó hanem itt terem, nem távozik hanem elillan, — ilyen a genie hatása (mint tény) és műve (mint okozat).

AREOPÁG.

alakban rendkívül könnyen érintkezhetik az állatok különbözőnek a légutak takaróinak szívó edényeiben.

A nyak, nyál, gony, vér, a ragály anyagi hordozói kevésbé biztos terjesztői a ragálynak, mivel a test egy bizonyos részével érintkezhetnek, mely esetleg éppen a ragályiránti fogékonysággal nem bír.

A közvetett ráragadás biztosabban tehát oly anyagok által történhet, melyek a ragályt közalokban, megtartják, mint a gyapju, gyapot, posztó, szőnyegek, stb. — A marhaganéjban 4-6 hétig hathatós maradhat a ragály, külseje megkeményedvén, belseje sem levegőnek sem világosságnak nem lévén kitéve.

A folyadékokban, mint takony és vérben foglalt ragály megsemmisül ha az rothadni kezd, mi már 24-48 óra alatt 16-17 R. foknyi melegben megtörténik.

Az állati meleg ragály mint friss kórmag 6-8 nap alatt fogamzik, ellenben a fogamzás meghűt — régebben felfogott ragályal hosszabb ideig tart.

Ebből a az állati kórfogékonyságból megmagyarázhatjuk, miért tart a kórkészültség néha 6-8 napig, néha pedig szinte annyi hetekig, a hosszabb idő gyakran az idősebb kórmag élesztésére lesz szükség. Ezen körülmény fontos a vesztéglési idő meghatározására.

Ha az elősoroltakat fontolóra vesszük, alig lehetünk elég óvatosak a vész meggátolására, s elfojtására, annál fogva az elzárást a szó szoros értelmében teljesítjük, s a vészhez helyeket, a vészmentes helyektől az elzárás előtti szabályai szerint zárjuk el, ellenőrököljük erélyesebben, s ne adjunk alkalmat hogy az elősorolt közvetlen, s közvetett alakban a vész széthurcoltassék.

N. Kanizsán, aug. hó 1-én 1864.

MAÁR NÁNDOR, okl. állatorvos.

Kaposvár, aug. hó 11. 1864.

Temetésről jövünk! Ma tettük örök nyugalomra szülői örömét — reményét Kovács Imre urnak; 21 éves, most végzett jogász fiát Bélát.

Mi veszett el ez ifjuban — azt a jövő fejtendete meg, — még is kik közelebről ismertük őt, s legnagyobb szerénységűl rejtvegetése daczára is bepillantathatunk tevékenységi körébe — tán helyesen a joggal mondhatjuk, hogy ezen korán letépett virág a haza jeleséből font korszakból raboltatott el.

Oly korban élt, midőn az embert a túlzó túlzó erényesség érte tartóztatja attól, hogy a nyilvánosság elé lépjen, nem pedig az ifjú korában már is tágismeretivel feltűnő — ily korban tudósna látszatni, — nem csoda tehát, ha állításom igazolására a sajtót alig idézhetem: azonban megvannak kéziratai, — emlékünken élnek egyes nyilatkozatai, társalgása, a fiom arc és ész lehelő szemek — a mindezek támogatják következtetésünket; ki ifjú övei daczára is kora lelki fajlottsággal s higgadt férfias érettséggel tűnven fel, szende magaviselete által mindenkitől becsúlva és szeretve volt. — Magába zárkozottsága s a magas tudományok iránti vonzódása és azok teréni törekvése által a figyelemmel szemlélőt azon reményre jogosítá, miként várounk s hazánknek egykor dicső büszkesége leand. — Ábrándolva ifjabb kori évtizedben a költészet volt kedvence foglalkozása, de szerénysége nem engedé, hogy a „Napkelet”-ben megjelent számtalan ily versűi sajtó neve alatt közöltessenek — később zenézetűi szép tehetségei ajándékozák a Türr-csárdást; most pedig a jogtanulmányok alaposabb ismeretével pályatársainak szigorlati használatul „egyházi jogi repetitorium” cím alatt egy segédkönyvön dolgozott, melyből 11 év már sajtó alól ki is került, a még hátralévő parányi részt itthon édes szülei kedves körében óhajta elkészíteni — de fájdalom! A végzetnek másként tetézett s szeretet ködül 7 napi betegeskedés után elszóllta — mert ez ifjunál a szellem oly tágkörű volt, hogy a gyenge test a teher alatt roskadt össze. A természettudományokhoz vonzalma rovar és növénytan gyűjteménye által igazolva van, miket hangya szorgalommal szerzett, s ezen évről évre szemlétomást gyarapodó gyűjteményt majdan a lehetőségig kiegészítve gymnasiu munknak volt szándoka ajándékozni.

A boldogultnak a ritka tulajdonait becsülni tudó intelligenciája városunknak gyászos temetésén kivétel nélkül meg is jelent, az utolsó tisztelést neki megadandó; számtalanok környesték az egyetlen jó fiu elvesztését s az általa hátrahagyott gondos szülők iszonyu fájdalmát. — Az égnek is a jók kelének.

Kik zokogva borultok a könyvtől ázott hantokra — hozzátok kell szólunk a vigasztaló szavak hiányában: hogy ne sirassátok, mert miot a német költő mondja: „Nem a föld — nem a koporsó deszkái nyomnak engem — hanem a ti könnyűitek rászorogtak az én lelkemre, a ti szenvadestek, fájdalmatok fáj nekem végig!” D.

Hírek és események.

Aug. 18-án, mint 6 Felségének születésnapján a helybeli városteplomban nagy mise tartatott, délben a Szarvasnál díszbéd volt.

Aug. 20-án, szent István ünnepén a szentfencziek templomában a helybeli dalárda fog énekelni.

Sajnálataira méltó házasasság történt a napokban, egy szegényebb soru nő esküvője előestéjén egy kemény szívtólva által minden ruhától megfosztatott, másnap a szegény árva ballagott az esküvőre.

A bécsi nagy népünnepre, helyből egy külön vonat indított el, mely jöcökán meg volt rakva mulatni vágyó közönséggel.

A föld elpusztulása olyas valami, hogy minden lakóját érdekélni fogja, mit jövendőnek fölöle a tudósok. Buffon a földnek fagyás általi elpusztulását jövendőli, mi igazán és valóban megfog történni — 90,000 év múlva. Gruthuisen a meleg által akartja elpusztítani. „Minden siet gyomond; a föld égve egy millió évig, fut a nap körül, és kiégve zuhan anyai barátnéjának ölébe.” Dr. Olbers vízbefulást jövendőli neki, mivel egy üstökös csillag nyomása által a föld vizét mind magarna fogja szorítani, s így a földet el fogja meríteni — valami 220 millió esztendő múlva. Melyiknek lesz majd igaza?

Angel udvariasság. Sainhely: egy első osztályú kocsit a London és Brighton közti vonaton. Személyek: J hn bull papa és neje. Férfj: My dear, kényelmesen ülsz abban a sarokban? Nő: Tökéletesen Thank yons dear. Férfj: Lábadnak bizonyosan jó helyük van? Nő: Egészenl édesem. Férfj: Es légvonat sem ér füledet az ablakból? Nő: A legkevésbé sem, darling! Férfj: No ugy hát, my dear, cserélj velem helyet.

Kaposvár.

9-én, déli órákban tűz ütött ki a paputczában. A fecskendők úresen érkeztek, és egy plauce annyira kiszáradva, hogy azt a vizet sem akarta megtartani mit belé töltöttek. A csáklák is akkor hozattak, midőn a szarufák önmagoktól szakadoztak. De megtette Isten, mit az emberek elmulasztottak: nem volt szél és megmenté a szomszéd, éghető hajlékokat. Két épület égett le; egyik biztosítva volt. Jó lenne, ha a városi tanács „tűzoltási rendszabályt” dolgozna ki, s az illető egyének mindig helyökön lennének a vész perezéiben, mint a jó katona. Az oltásban magokat kitüntető jutalmaztassanak; szükség legnagyobb lelkiismerettel mindent elkövetünk, hol akar magán akár közvagyon, vész, csapás által fenyegetve van.

Schneller László tánczművész Pestről, jó bizonyítványokkal ellátva, tanórákat ad a fogadó nagy termében a régi s újabb divatu táncokból. Méltó, hogy a szülék figyelembe vegyék gyermekeik érdekében. Itt végezvén tinitásait, Kanizsára szándékozik. Kanizsa gazdagabb város; mindenesetre több hajlam lehet benne a tánczra, mint nálunk.

Candálatos, hogy minél jobban száll az öleség ára, a szemlyék és kifizik annál jobban fogynak; ha így megy, az elsőket némánkára pilulák helyett lehet használni. Egy jó gyomru proletarius fogadni akar, hogy 50 darabot megeszik. Bizonyosan nyerni fog.

Auer Lipót, az ifjú hegődús nemzedék egyik legtehetségesebb tagja, ki legközelebb Fűreden nagy tetzés közt hangversenyzett, mint halljuk, székvarosunkba jó pár hangversenyre. Előre is ajánljuk a t. közönség figyelmébe.

Az ifjuság közül többen hetenként egyszer táncmulatságot rendeznek a sétateren. Jólh lett volna előbb kezdeni.

A gymnasium építése, melynek belső felszerelése oly szép áldozatokat hozt újabban a lelkes hölgyközszoru, — annyira halad, hogy szeptember hóban megnyitattik a tudományok. Nem csak a tudomány és nevelés nyertek, nyert a székvaros is egy szép, kiváló épületet.

Ugyan a gymnasium ügyében, f. hó 20-án délután nagy választmányi ülés tartatik Somsich Pál előnökte alatt.

Kovács Béla másodévi jogász, egyik reményteljesebb ifju rövid szenvedés után meghalt hágy-mázban. Hol 21 év volt még csak a hát megett 3 elől annyi reménye, virága, boldogsága az életnek, — ott minden könyv kevés a sírra. Hol az idő sem képes gyógyítani a sebeket, gyászt a sajtot szőlőknél, — hiában vigasztalánk mi szavainkkal. Béke az anyuaktól siratott hamvakra.

10-én délután valóságos orkán dühöngött vidékünkön. A szélrohám fákat csavart ki gyökeréből, háztetőket rombolt. Mintha arra való volna az idő napjainkban, hogy rontson — bontson — pusztítson, mig mi építünk, tártárosunk, birunk!... Az orkánt csendes eső követte, s utánna oly hűvös lett, hogy kiket az előtte való nap leforrázott melegével, farkasbundát öltöttek.

Fájdalom, a marhavész mindig nagyobb mérvben lép fel megyénkben; a szerencsétlenség kivül még nagyobb szerencsétlenség az, hogy a kiket legjobban környez a vész, a hatóság elöbintézkedéseket sokszor félvállról veszik s midőn a vész már kiütött, akkor jajgatnak. Segíts magadon, az Isten is megsegít!

A gőzmalom második emeletét is felrakták, a napokban tett alá jó s ha Isten is úgy akarja, mint a rézvényesek, f. évi október hóban örölni fog.

E lapok szerkesztője által szerkesztett „Somogyi nagy képes naptár” — továbbá kaposvári kis naptár — mire a sorok világot látnak, megjelentek. Gazdáinktól a legszomorítóbb hírek érkeznek

be, a vidékekről. Buzatermesők általában rosszul állt ki, fereg, hideg, gaz sok kárt tettek; vannak helyok, hol 2-3 korosztal egy p. mórót. Rossz és tavasi jobban beültették, ezt meg sem lehet megolcsó áron meg; a korán ellátott készletek hevernek; semmiből sem teremthetnek pénzt, pedig a napiterhek óriások, alig bírják vállaink! Ha így foly az idő, mi is aligha be nem állunk — inségeseknek!!

Szuper jó hírű színigazgató társulata még e hó folytán közénk jö. Bár ő mindig jó emlékekkel távozott körünkől, mégis jobb szeretnők, ha a téli idényre jött volna körünkbe. Kaposvár nagyrésze földművelő nép; ilyenkor a mezőn, szőlőkben tölti idejét, s nincs dráma, vagy operette, melyért napi munkáját elhagyja. Es ezt nem is lehet ross néven venni, kivált napjainkban, midőn előlhatál szegénység kiált felénk.

Németh Ignác kezdő, a tehetséges fiatal író „Hervadt virágok” cím alatt egy kötet szépirodalmi műre hirdet előzetést; a jövedelem fele részben helybeli gymnasiu munk felszerelési költségeinek nevelésére lesz fordítva.

Az előfzetésről jut eszünkbe egy provinciális csapás; még ez is a sok csapás közt!... Az előfzetőgyűjtés! Ha az utcán megy; ha kint vagy vadászaton a bokrok közt, s azt hiszed, a zörejben: aynal ugrott fel, — bizonyos, hogy előfzetést gyűjtöbe bostollát meg. Ez kísér-ebéd-elött, ebéd után; minden nyomdában, még álmában, is! Nincs menekvés e jégcsapás elől, s még csak nem is biztosítjuk magunkat valamely biztosító társulattal? A valódi jó meghuzza magát, dolgozik viraszt és éhesít; a kontár verli a sárpenyőt és szedi a forintosokat! Legközelebb majd közlünk egy vad muzsáfoló eredt felhívást Lyrnai aloeval, melyet nem rég ugratott ki lantjából.

Kuhn nevű szabómester nem rég állítá fel műhelyét a székvarosban. Eddig is volt elég jó szabó de — szabónivaló nem volt.

Azon remény batorított tettemre, hogy — ha Zala-Somogy hölgyei lelhetőnek oly egyént, kivel életüket megosztani szándékoznak — talán e lelkes hölgyek egyike ide nyújtja kezét és szívét egy 23 éves, közepetermetű, szőlke kékszomú, művelt, 500 ft. jövedelemmel bíró fiatal embernek. — Tehát hölgyeim ne hagyjanak soká epedni örvendeztessenek meg „N. B. 340” poste rest. Babócsa cím alatt levelük és arczképeikkal. A feltételek: 16-24 év szép, jó gazdasszony jó erkölcsű és hü. Szigeru titoktartástól kezeskedem. (Beküldetett.)

Várbogyay Boggyay Sándor a hó 9-én meghalt Rohitsón, sorvadásban, 60 éves korában. A haza hű fiát, a család szeretetben kitűnő apát, az irodalom egy nemes pártolót a barátság pedig önzéstetelen, tisztá szívot vesztettek benne. Hült tetemei 12-én tetettek a családi sírboltba, Diósbán. Áldás emlékére.

Nyilt posta.

Cs. B-nak, Pesten: 111 A még kezeink közt levő falhasználatok a naptárba; küldj hát ujjakat. Nyárknak: Az illető szabószegő vannak; avért nem végezhetünk újabban irt leveleiben kérték. A találatokhoz ör-vendünk.

Arcepágnak: Hát a vidék? Mohácsra: A dalárda-ünnepélyről várjuk ön tudósítását. P. G-nak: Kifogyott a néma? Z. K-nak: Ilyen tevékenység, mint a találatokhoz hűlő fűz. D. J-nak, K-on: A naptárban, melyet én tartok, mit a lapban várt; még csak egy kis türelem. A képek is ugyan ott lesznek láthatók.

Blondin-Cannep: Merészt itt is van elég — kőbőr való mindig — fájdalom, igéret teljes ílést várjak. Ő itthon van. Több vidéki levélre — mi egy tudjak, hogy az említett színtársulat e hó vége felé jön; akkor bővebben. A sajnálatos meg lesz, ki volt.

Építünk: Már hogy lehetett ezt verbe írni? sem a malter, sem a kő, sem a homok nem jök, nek a víz! Ly: Készhelyre: Mások is kureszen fel ön bennünket levelével; tényt és röviden.

Refrain egy motörre: Köszöni fogjuk. H. S-nak: Paccán: A költeményekről kettőt adni fogunk; az első különösen sikerült; örvendünk, hogy újra egy határozott tehetséggel találatokhozánk. Csak előre.

Háború: A kik háborusodtak is, bírák lettek. Bécsi levelezőknek: Adja ön tudnokra, heva írjunk? Cs. J. Urhölgynek: Gyanga his az.

Felelős szerkesztő: ROBOZ ISTVÁN.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, aug. 19. A gabnárak meglehetősen a régiék maradtak. Az esőségek akadályosnak a szállítást — különben még nagyobb árcsökkenést jegyezhetnénk fel, mert a külföldi kelendőség sem birtat árjavulással. Az árak következők: Buzs 3-3 ft 40 kr. Rossz 2-2 ft 10 kr. Kukorica 2 ft 60-70 kr. Zab 1 ft 40 kr. — 2 ft. Arpa 1 ft 60 kr. — 2 ft. Ellenben a bortulatban nagyobb kedvező pontokozik, s a termelők követeltébbek.

Kaposvár, aug. hó 16. Már szállítják az új elecséget piarcsunkra azonban — az ártékítetében — nem a legnagyobb öröme az eladókak mintán a legszebb buss p. m. nem kell feljebb 3 ft-nál. A rossz 1 ft 90 kr. — 2 ft. Zab 1 ft. Arpa 1 ft 30-40 kr. Lencse mérője 2 ft 80 kr. — 3 ft. Gyümölcs — kivált nemes — kevés, ez is mérőg drága. (m. p.)

